Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

KAFKAOKUR*

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ · SAYI 13 ÖZEL · 10 TL

*...ben edebiyattan ibaretim.

ISSN 2149-7154
9 772697 115009

KÜÇÜK PRENS

konu:

KAFKAOKUR
Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"...ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 13 Özel - 10 TL
kafkaokur.com · kafkadukkan.com · instagram: kafkaokur · twitter/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi: Gökhan Demir · **Yayın Yönetmeni:** Gökhan Demir · **Editör:** Merve Özdolap
Sanat Yönetmeni: Rabia Gençer · **Kapak:** Tülay Palaz · **Arka Kapak:** Zülal Öztürk
Düzelti: Fatih Cerrahoğlu · **Yayın Danışmanı:** Baran Güzel

Adres: Firuzağa Mah. Yeni Çarşı Cad. No:39/1 Beyoğlu, İstanbul
İletişim: okurtemsilcisi@kafkaokur.com

ISSN: 2148-6824 **Yayın Türü:** Yerel, Süreli Yayın
Baskı: İleri Basım Matbaacılık Ambalaj Reklam Tanıtım
Yayıncılık ve Teknik Hizmetler Ticaret A.Ş.
Büyükçekmece, İstanbul
Tel: (212) 454 35 10 Matbaa Sertifika No: 33316
Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.: (216) 585 90 00

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj
Tülay Palaz · Kaan Bağcı · Elif Yemenici · Eren Caner Polat
Fethi Yılmaz · Deniz Ardıç · Elara Esmer
Gökçe İrten · Nurdan Uykal · Zülal Öztürk

Yazılar

Nermin Sarıbaş, Antoine de Saint-Exupéry · **Nermin Sarıbaş,** Küçük Prens
Gül Ezgi Karaman, Küçük Prens Sembolleri Üzerine · **Elara Esmer,** Küçük Prens Aforizma
Fethi Yılmaz, Küçük Prens Aforizma · **Bilgin Balcı,** Saint-Exupéry'nin Küçük Prens'ine....
Deniz Ardıç, Küçük Prens Aforizma
Merve Özdolap, Küçük Prens Gezegenleri

©Her hakkı saklıdır
Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

Evcilleştirdiğin
şeyden her zaman
sen sorumlusun.
Gülünden sen sorumlusun.

Küçük Prens

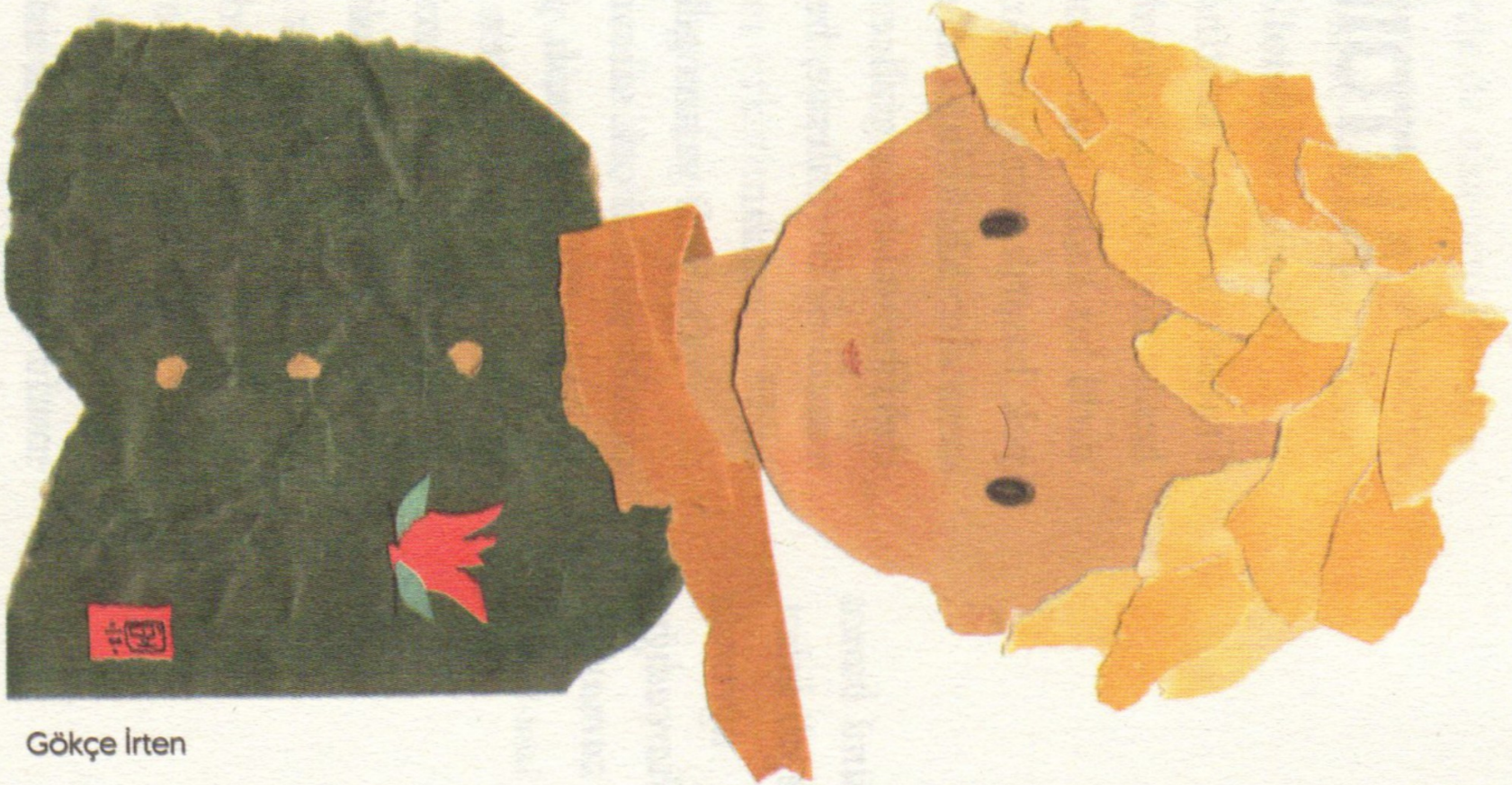
Küçük Prens, yayımlandığı günden beri çocuk okurlara rol model olup yetişkin okurlara çocukluğun değerlerini hatırlatarak kült olmuş bir kitabın aynı isimli unutulmaz karakteri. Sorduğu sorularla, verdiği mesajlarla her kesimden, her yaştan insanı etkileyen eser yalnızca bir çocuk kitabı olmakla kalmamış, barındırdığı felsefik ve sembolik ögelerle yıllardır pek çok incelemeye de konu olmuş ve olmaya devam ediyor. Küçük Prens, yazarı Antoine de Saint- Exupéry'nin hayatından izler taşıyor. Kitabı okuyanların da kendi hayatlarındaki değerleri sorgulamalarına vesile oluyor. Zamanın âdeta daha hızlı aktığı bu yüzyılda, yavaşlayıp kendimize dönmeyi, küçük şeylerden keyif almayı ve bu karmaşada güzellikleri gözden kaçırmamayı hatırlamamızı sağlayan eseri bu kez birlikte inceleyelim istedik. Keyifle okumanızı dileriz.

Merve Özdolap
Kafkaokur Dergi Editörü

KRONOLOJİ

1900	*Küçük Prens* kitabının yazarı Antoine de Saint Exupéry 29 Haziran'da Fransa'nın Lyon şehrinde, beş çocuklu bir ailenin üçüncüsü olarak dünyaya geldi.
1904	Babası vefat etti.
1917	Erkek kardeşi François hayatını kaybetti.
1919	Ecole des Beaux-Arts'ta mimarlık fakültesine girdi.
1921	Askere çağırılınca eğitimini yarıda bırakıp Fransız Hava Kuvvetlerine katıldı, pilotluk eğitimi aldı.
1922	Aristokrat akrabalarının düzenlediği bir yemekte Louise de Vilmorin'le tanıştı ve nişanlandı. Ancak bir süre sonra ayrıldılar.
1926	Toulouse ve Dakar arasında posta servisi yapan bir uçağın pilotluğunu yapmaya başladı.
1928	İlk hikâyesi "L'Aviateur", Le Navire d'argent adlı dergide yayımlandı.
1929	Güney Amerika'ya yerleşerek Arjantin Hava Postası Şirketi'nin başına getirildi.
1931	Senyora Consuelo Suncín de Gómez Carrillo ile evlendi.
1935	Yaptığı bir uçuş sırasında uçağı arızalandı ve Tunus'ta çölün ortasına zorunlu bir iniş yaparak kayboldu. Dört gün sonra bir bedevi tarafından bulundu ve kurtarıldı. Bu kazadan sonra tekrar Fransa'ya döndü.
1940	Alman ordusu Fransa'yı işgal edince New York'a yerleşti.
1943	Küçük Prens hem Fransızca hem İngilizce olarak yayımlandı.
1944	31 Temmuz günü bir keşif görevine çıktı ve bir daha da kendisinden haber alınamadı.
1998	Exupéry'nin adının yazılı olduğu gümüş bileklik, bir balıkçı tarafından bulundu.
2000	Uçağının enkazı Marsilya açıklarında bulundu.

Gökçe İrten

Nermin Sarıbaş

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Antoine de Saint-Exupéry aristokrat bir ailenin çocuğu olarak 1900 yılında Fransa'nın Lyon kentinde, beş kardeşin üçüncüsü olarak dünyaya gelir. Babasını henüz dört yaşındayken kaybeder. Bu ölümden sonra ailesi hızlıca yoksullaşır. Kültürlü bir kadın olan annesi, Exupéry ve kardeşlerinin ilk öğretmenleri olur. Okulda pek başarılı olmayan Antoine'in ödevlerle de arası hiç yoktur. Bu yüzden sık sık ceza alır. Küçüklüğünden beri tek tutkusu uçmak olan Antoine, evlerinin yakınındaki havaalanına gizlice girerek uçakları yakından izlemeye koyulur. ilk uçuş deneyimini de o günlerde, henüz on iki yaşındayken yaşar. Bir pilot onu uçağına alır ve birlikte uçarlar.

Gülünü bunca önemli kılan, uğrunda harcadığın zamandır.
Antoine de Saint-Exupéry

On yedi yaşına geldiğinde erkek kardeşi François hayatını kaybeder. Bu ölüm onu ve ailesini çok sarsar. Kardeşi için tıpkı *Küçük Prens*'in son sahnesinde kullandığı bir dille, ***"hiç ağlamadı, genç bir ağaç gibi zarifçe düştü,"*** yazar.

Liseyi bitirdikten sonra pilot olmayı istemesine rağmen annesinin isteğini yerine getirir ve denizcilik okuluna kaydolur. On dokuz yaşına geldiğinde Ecole des Beaux-Arts'ta mimarlık fakültesine girer. Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla askere çağrılan yirmi bir yaşın üzerindeki tüm gençler gibi o da eğitimini yarıda bırakıp askere yazılır. Askerlik görevini teknisyen olarak yaparken Strasbourg'da pilotluk eğitimi alır.

Antoine'in annesi onun uçmasından pek hoşnut değildir. Bu yüzden annesini mutlu edebilmek için askerlik dönüşünde onun isteği doğrultusunda çalışmaya başlar. İşi bir ofiste kamyon satışı yapmaktır. Bu işi pek sevmeyen Antoine işe istemeye istemeye gider, hatta çok zorlanır. Yine de uçuş tutkusunu tatmin etmek için ken-

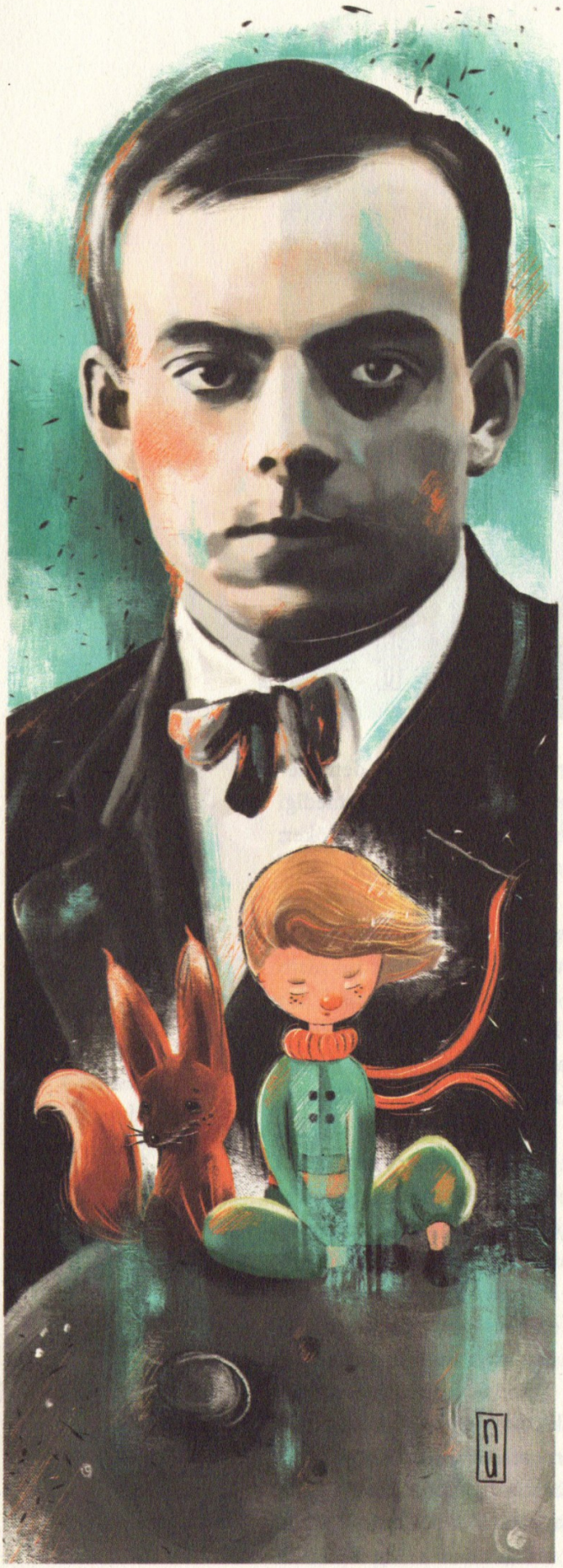
Nurdan Uykal

dine boş zamanlar yaratan Antoine, Orly'ye gidip kısa sürelerle de olsa uçuş denemeleri yapar. Ancak bununla yetinmeyip daha fazlasını ister. Uçamamak ve sevmediği işi yapmak onu çok bunaltır. İçini bir mektupla kız kardeşi Marie-Madeleine'e döker:

"Öyle yalnız bir yaşam sürüyorum ki, her zaman yollardayım...
hiçbir şey olmuyor hayatımda...
Sabah kalkıyorum, arabamla çıkıyorum, öğlen yemek yiyorum,
akşam yemek yiyorum, hiçbir şey düşünemiyorum.
Üzücü bir durum..."

Yeniden uçmaya başlayan Antoine, 1926 yılında Toulouse ve Dakar arasında posta servisi yapan bir uçağın pilotluğunu yapmaya başlar. Uçmak dışında ikinci bir tutkusu gelişen Saint-Exupéry ilk kitabı *Güney Postası*'nı yazar. Bu kitabında uçuş deneyimlerini ve uçuş tutkusunu ele alır. Ardından aynı şirketin Arjantin bölge sorumluluğuna getirilir ve o süreçte *Gece Uçuşu* romanını kaleme alır. *Gece Uçuşu* adlı kitabıyla Prix Femina edebiyat ödülünü, *İnsanların Dünyası* adlı kitabıyla da National Book Award'ı alır. Saint-Exupéry sadece bir pilot değildir. Havacılık alanında pek çok buluşun sahibidir aynı zamanda. Gece uçuşlarını düzenleyen cihazların geliştirilmesinde çok büyük katkılar sağlayan Saint-Exupéry, Fransa-Afrika-Güney Amerika posta hattının kuruluşunu yapar ve Güney Amerika'da hava postacılığını geliştirir. Pilotluk Antoine'in özgür ruhunun soluklandığı alan yazarlığı ise onun ruhunun dışa vurumudur.

Exupéry, pilotluğu, aristokratlığı ve yazarlığıyla pek çok kadını cezbeder. Etrafında onca kadın olmasına rağmen o, hayatının eşsiz gülünü arar. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından, 1922 yılında aristokrat akrabalarının düzenlediği bir yemekte Louise de Vilmorin'le tanışır ve nişanlanırlar. Ancak nişanlısıyla birlikteliği umduğu gibi olmaz ve bir süre sonra ayrılırlar.

Nurdan Uykal

Sık sık Arjantin ve Fransa arasında mekik dokuyan Antoine görev yaptığı Alliance Française grubuyla birlikte bir konferans düzenlemek için Buenos Aires'e gider. Alliance ekibinin şefi Antoine için başkentte bir resepsiyon düzenlediği sırada, eski dostu Crémeux kendisini uzun siyah gece elbisesiyle resepsiyona damgasını vuran, çok güzel bir kadınla tanıştırır. Senyora Consuelo Suncín de Gómez Carrillo adlı bu kadın eşini birkaç yıl önce kaybetmiştir. Saint-Exupéry, ışıltılı, parlak siyah saçlı, siyah gözlü bu minyon kadına gördüğü ilk anda tutulur. Boyu ancak omzuna gelen bu kadının konuşmasından, gizeminden, kendine güveninden, zekice ve esprili cevaplar vermesinden çok etkilenir. Consuelo da eski nişanlısı Louise kadar farklı bir karaktere sahiptir. Louise'den tam sekiz yıl sonra hayatına giren bu çekici kadına kısa sürede bağlanır. Consuelo da, Saint-Exupéry'yi çok sever, âşık olur, ona derin bir tutkuyla bağlanır. Antoine'in eşsiz "Gül"ü olur. Aralarındaki ilişki aşka dönüştüğünde Antoine, Consuelo'ya *Gece Uçuşu* eserinin el yazmasının kırk sayfasını gönderir. Consuelo, eleştiriler, şiirler, öyküler yazan, resim ve heykel yaparak sanatın tüm dallarıyla ilgilenen bir kadın olarak Antoine'in yaratıcı gücünü annesi dışında fark eden ilk kişidir.

Saint-Exupéry, hayatını derinden etkileyen iki kadını da kitaplarıyla taçlandırır. Louise, *Güney Postası*'nda Geneviéve olarak hayat bulurken Consuelo tüm zamanların en eşsiz kitabı *Küçük Prens*'in "Gül"ü olur. Ve nihayetinde de hayran olduğu bu gülü hep yanında ister, onu hiç bırakmak istemez. 1931 yılında Buenos Aires'te tanıştığı, siyah gelinlik giyen El Salvadorlu Consuelo ile evlenir. Consuelo, abanoz siyahı saçlarının arasına yerleştirdiği iki kırmızı gülle Antoine'in aklını başından alır.

Henüz balayındayken gelgitlerini gördüğü Consuelo, Antoine'i şaşırtır. Zamanla Consuelo'yu anlamak tıpkı *Küçük Prens*'te şapka sanılan çizimin ardında fil olduğunu anlamak gibidir. Çok kaprisli ve hırçın bir kadın olan Consuelo'nun bu davranışlarının altında aslında hep kendisiyle ilgilenilmesini isteyen derin bir yalnızlık duygusu yatmaktadır. Hep tartışırlar ama bir o kadar da tutkuludurlar. Consuelo'nun yalnızlık korkusunu anlayabilecek sükûnette kalamayan Exupéry içinde taşıdığı pişmanlığı *Küçük Prens*'te şu cümlelerle dile getirecektir:

"Zaten ben hiçbir şeyin gerçeğine varamadım şimdiye kadar. Yargılarımı sözlere değil, davranışlara göre ayarlamalıydım. İşte ne güzel koku ve ışık

saçıyordu bana. Onu yüzüstü bırakmam yakışık alır mıydı? Suçsuz, zavallı hesaplarının ardındaki inceliği kestirmeliydim. Çiçekler öyle değişkendir ki! Ama ben çiçeğimi gereğince sevmek için çok küçüktüm o sıralar."

Saint-Exupéry, Consuelo'nun rahat yaşam tarzını çok benimser. Her ikisi de aristokrat yaşamdan oldukça uzak yaşamayı tercih etmelerine rağmen aralarında eğitim ve kültür farkı had safhadadır. Consuelo meselelere daha çok içgüdüsel yaklaşırken Antoine analitik düşünce biçimiyle her şeyi soyuttan somuta indirgeyerek analiz eder. Consuelo, Antoine'nin bu analizlerinden çok sıkılır. Ona göre hayat eğlence, mizah, neşe ve romantizm denizlerinde geçmelidir.

Saint-Exupéry annesinin kutsallık atfettiği değerlere aykırı bir kadınla evlenerek zaten o dünyadan iyice uzaklaşmıştır. Kendisi konformist hayattan ne kadar uzaklaşırsa uzaklaşsın, ne kadar serseri bir hayat yaşarsa yaşasın Consuelo ondan daha da aykırıdır. Antoine her ne kadar bu kurallardan hazzetmese de belirli sınırlar içinde kalması gerektiğini düşünüp ona göre hareket ederken Consuelo asla sınır tanımaz. Hiçbir zaman da istekleri bitmez. Mavi göklerin sınırsız özgürlüğüne alışmış olan Exupéry için bu yaşam tarzı giderek yıkıcı olur. Düzensiz yemek yemesi, aşırı alkol tüketmesi sağlığını bozar. Üstüne bir de çok fazla kilo alıp karaciğerinde sorunlar yaşamaya başlar. Hep yorgun ve keyifsizdir, yaşamak istediği hayat bu değildir. Bir şeyler yapması ve tekrar gökyüzüne, özgürlüğe uçması gerektiğine inanır. Evden uzaklaşıp yeniden uçmaya karar verir. 35 yaşına geldiğinde yaptığı bir uçuş sırasında uçağı arızalanan Exupéry, Tunus'ta çölün ortasına zorunlu bir iniş yaparak kaybolur. Tıpkı *Küçük Prens*'te olduğu gibi çölün zorlu koşullarında ayakta durmaya çalışır. Tam dört gün sonra bir bedevi tarafından bulunarak kurtarılır. Kazadan sonra Paris'e dönen Exupéry çifti fazlasıyla savurgan olan Consuelo yüzünden maddi güçlükler yaşayınca evlerinden çıkıp bir otelin küçük bir odasına taşınmak zorunda kalırlar. Consuelo'nun istekleri ve hırçınlığı bitmek bilmez. Sürekli kavga ederler. Antoine bu tartışmalarının birinde: ***"Bir süreliğine kocalığa ara verip tatile çıkmak istiyorum,"*** diyerek hissettiklerini dile getirir.

İkinci Dünya Savaşı başlar. Antoine Saint-Exupéry, komutanlarının sağlık durumunun savaş şartlarına uygun olmadığını söylemesine rağmen orduya yazılır. Fransa'nın bu savaşta yenilmesi üzerine tüm yaşam planını değiştirir, ülkesini terk ederek New York'a yerleşir. Consuelo da ardından New York'a yanına gider. Buradayken *Dünya ve İnsanlar* ile *Savaş Pilotu* adlı iki kitap yazar. Kitapları New York'ta çok tutulur. Exupéry, ülkesinden çok uzakta, Consuelo'yla yaşadıkları kavgalar, çatışmalar arasında giderek kendisini yapayalnız hisseder. Ve *Küçük Prens*'i çocukluk masumiyeti ve umutla birleştirerek burada kaleme alır. Saint-Exupéry, içinde yaşattıklarını, mutlak yalnızlığını ve kendi benliğiyle konuşabildiğinde tüm sıkıntılarıyla baş edebileceği düşüncesiyle yazdığı bu eseriyle, farkında olmadan tüm dünyayı etkisi altına alacak bir sevgi ve umut öyküsü yazmıştır. Eser tüm dünyada çok ilgi görür. Ancak Consuelo'nun önü alınamaz savurganlığı her zamanki gibi kitaptan kazandıkları dâhil tüm kazançlarını tüketir. Hatta Exupéry'yi bir dünya borcun içine sokar.

Ülkesinin işgal altındaki durumuna çok üzülen Saint-Exupéry ABD ordusuna katılarak yüzbaşı rütbesi alır. 1943 yılının Nisan'ında Afrika'ya uçmadan önce Consuelo'ya yazdığı mektubunda, iç huzurunu ancak ölümle bulabileceğini belirtir:

"Afrika'ya gitmeden önce üzerimde delik olmayan tek bir gömleğim bile yok. Ne de çorap ve ayakkabılarım. Birkaç parça eşya alabilecek parayı nereden bulabileceğimi sordum kendime. Sonra sen yepyeni giysilerinle kapıdan girdin. Sana sadece üzerindekilerin fiyatını sordum; hepsi bu. Artık ümidim kalmadı. Bensiz daha mutlu olacağını düşünüyorum. Bana gelince, gittiğim yerde en nihayet ölümle karşılaştığımda, huzura erebileceğime inanıyorum. Beni neyin beklediği umurumda bile değil. Sadece huzuru arıyorum."

Küçük Prens'i yazdıktan bir yıl sonra, 31 Temmuz 1944 günü bir keşif görevine çıkar ve bir daha da kendisinden haber alınamaz. Ne Exupéry'ye ne de uçağın enkazına rastlanır. Ta ki 1998 yılında, Exupéry'nin adının yazılı olduğu gümüş bileklik, bir balıkçı tarafından bulunana kadar. Uçağın enkazı ise 2000 yılında Marsilya açıklarında bir dalgıç tarafından bulunur.

Belki büyüdüğümüzden ve içimizdeki çocukluk balonlarını uçuramadığımızdan, yüreğimizle değil, gözlerimizle baktığımızdan gerçek dostları bulamıyoruz, insanların sadece dış görünüşüne aldanıyoruz. Birçoğumuz sadece iyi kazanıyoruz diye sevdiğimiz işi yapmıyor, rakamlara takılıp duruyoruz. Ve hayat koşuşturması içinde kendimizi ait olmadığımız yerlerde buluyoruz. Oysa mutluluğun sırrı insanın yüreğiyle bakmasında yatar...

Eren Caner Polat

Nermin Sarıbaş

KÜÇÜK PRENS

Dünyada kötülükler ve felaketler sürekli artıyor diye birbirimize yabancılaşırsak ve birbirimizden sevgiyi esirgersek o felaketler amacına ulaşmış olmaz mı? Dışarıda ne olursa olsun içindeki çocukluk heyecanını yaşatmalı insan.

Küçük Prens birçokları için hüzün ve yalnızlık anlamını taşısa da Peter Sis'in *Pilot ile Küçük Prens*'ini okuyup Antoine Saint-Exupéry'i yakından tanıma imkânınız olursa her cümlenin altında yatan iyimserliği görebilirsiniz. O, büyüklerin doğal olmayan, niceliğe değer veren dünyasına tepkilidir. Yaşamın giderek zorlaştığı, insanların gitgide yalnızlaştığı bu dünyada, yalnızlıktan kurtuluşunun tek yolunun çocukluğun hayal dünyasına dönmek olduğunu gösterir.

İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir.
Antoine de Saint-Exupéry

Dünyada birçok sanatçıyı etkileyen bu eser, opera, tiyatro, bale, buz dansı gösterisi, film, şarkılar, çizgi film, çizgi roman gibi farklı sanat dallarında ürünlerin ortaya çıkmasına ilham olur. *Küçük Prens* adına Japonya ve Brezilya'da birer müze, Güney Kore'de bir Fransız mahallesi kurulur. Türkiye'de ise koleksiyoner Yıldıray Lise tarafından "Dünyanın Küçük Prens Kitapları Sergisi" açılır, Küçük Prens Müze Girişimi üyelerinin koleksiyonlarının da katılımıyla 305 özel kitap sergilenir.

Fransız yazar, editör ve çevirmen Jean-Claude Ibert, *Küçük Prens*'in mesajlarla ve gizemlerle dolu olmasının yanında "çocukluğun ve masumiyetin yeniden keşfedilmesi miti" gibi bir temelinin de bulunduğunu öne sürer. Ibert, aynı zamanda yazarın, yaşamı boyunca kendisini "çocukluğundan sürgün edilmiş gibi" hissettiğini söyler.

Küçük Prens, babasını dört yaşında yitirmiş hassas ve yetenekli bir çocuğun ruhunun dışa vurumudur aslında. Saint-Exupéry, belki de bu yüzden eserine çocukluk günlerindeki Léon Werth'e ithafen başlar. Çocuklara adanması gereken bir kitabı bir yetişkine adamış olmasının gerekçelerini daha ilk cümlesinden itibaren açıklamaya çalışan yazar için, Léon her şeyi anlayan çok iyi bir dosttur. Saint-Exupéry evsiz olan Léon'a yaşadığı tüm acıları unutturmayı ve onu mutlu etme arzusunu dile getirir. Léon Werth'i ***"Şimdiye kadar bu adamdan daha iyi bir başka dostum olmadı"*** diye-

rek sıradan yetişkinlerden ayrı bir yere koyarken onun çocukluğuna da vurgu yapar: ***"Bütün koca adamlar bir zamanlar çocuktular."*** Parantez içinde de unutulan çocukluğa dokunur: ***"Gerçi aralarında bunu hatırlayanlara az rastlanır ya."***

Küçük Prens, anlatıcı kahramanın bir çocukluk anısıyla başlar. Kahraman henüz altı yaşındayken okuduğu *Yaşanmış Öyküler* adlı bir kitapta görüp de etkilendiği, bir hayvanı yutmakta olan boa yılanını hatırlar ve onu çizmeye çalışır. Yaptığı resim büyükler tarafından anlaşılmayıp hevesi kırılan anlatıcı, çocukluğundan uzaklaşarak 'ciddi şeyler'le ilgilenmek zorunda kalır. Büyüyüp yetişkinlik çağına gelen kahramanımız pilotluk mesleğini seçer, çocukluğunu, çocukluk düşlerini ise içinde bir sır gibi saklar. Ta ki yaptığı resmi anlayacak kişiyle karşılaşana kadar.

Küçük Prens eserine anlatıcı bakış açısı hâkim olsa da yer yer yazarın kendisini hissettirdiği görülür. Saint-Exupéry, bu mucize kitabının kurgusunu, 1935 yılında uçağıyla hız rekoru kırmaya çalışırken Sahra Çölü'ne düştüğü kazayı hayal gücüyle birleştirerek şekillendirmiştir. Kahraman da Saint-Exupéry gibi pilottur. *Küçük Prens* üzerine yapılan çalışmalar ve Saint-Exupéry'nin hayatı gözden geçirildiğinde; yazar, pilot ve Küçük Prens'in aynı karakterler olduğu hatta yazarın kendi çocukluğuyla *Küçük Prens* vasıtasıyla monoloğa girdiği söylenebilir.

Küçük Prens'te pilot olan anlatıcı kahraman, bir gün, kendi kullandığı uçakla bir çöle düşer. Ve buradayken Küçük Prens'le yani içindeki çocukla karşılaşır. Küçük Prens, pilotun yaşamının ana kaynağı, iç sesidir. Küçük Prens'le karşılaştığından itibaren onunla yaşadıklarından kendine dersler çıkaran kahraman, onunla karşılıklı sohbetleri ve çöldeki gezintileri sonunda edindiği tecrübelerle birlikte kendi benliğiyle barışır, aydınlanma yaşar ve sonunda iç huzuruna kavuşur.

Kitap üç ana tema ve yirmi yedi bölümden oluşuyor: Kahramanın çöle düştüğünde Küçük Prens'le tanışması, Küçük Prens'in çöle gelinceye kadar yaşadığı maceralar ve sonunda Küçük Prens'in gezegenine geri dönüş yolculuğu.

Eser çocukların masumiyeti ve onların doğa olaylarını değerlendiriş biçimlerini ilkel insana yakın gösterir. Küçük Prens henüz erginleşmemiş ve masumiyetini kaybetmemiş bir kahraman olarak karşılaştığı olaylara doğaüstü önem atfeder. Küçük Prens'in yolculuğu ile eserin kahramanı olan pilotun kendi iç dünyasına yaptığı ruhsal yolculuk aynıdır. Pilotun Küçük Prens'le karşılaştığı an içsel yolculuğunun başlangıç noktası olur. Her insanın yaşamında bir şeyleri tetikleyen, bir şeyleri başlatan bir kırılma noktası vardır. Kahramanımız da bir çağrı alır, yola çıkar, uçağı çöle düşer ve orada Küçük Prens'le karşılaşır.

"... altı yıl önce, Büyük Çöl üstünde uçağım kazaya uğrayana kadar, içimi dökecek gerçek bir dostum olmadan yapayalnız yaşadım. Motorumun bir parçası kırılmıştı. Uçakta ne makinist ne de yolcu bulunduğundan bu güç onarım işinin üstesinden tek başıma gelmeye hazırlandım. Benim için bir ölüm kalım savaşıydı bu. Yanımda çok çok bir haftalık içme suyu vardı."

Kahraman, kaza sonucu düştüğü çöldeki ilk gecesinde daldığı derin uykudan, tuhaf, incecik bir sesin kendisine seslenmesiyle uyanır. Sesin sahibi Küçük Prens'tir. Küçük Prens, çölün ortasında yapayalnız kalan pilottan bir koyun resmi çizmesini ister. Kahramanımız maceraya başlamak için gerekli çağrıyı almıştır. Küçük Prens'in koyun resmi çizdirmek istemesi, kahramanın kendisi üzerinde düşünmesini sağlayacak ilk hareketidir. Aldığı bu mesajla birlikte büyüklerin inanç sistemini, değer yargılarını ve hayata bakış açılarını sorgulamaya başlar. Henüz altı yaşındayken çizdiği resimleri ve büyüklerin bunları ne kadar gereksiz gördüğü bir anısını hatırlar. Rüya ile gerçeklik arasında bocalayan pilot için Küçük Prens kendi ruhsal deneyimini sağlayacak yolculuğu başlatacak kişidir:

"Beynimden vurulmuşçasına yerimden fırladım. Gözlerimi ovuşturdum iyice. Her yanı gözden geçirdim. Karşımda beni ciddi ciddi süzen, küçük, eşi görülmedik biri duruyordu."

Pilot, Küçük Prens'e resim yapmayı bilmediğini söyler: ***"Tam o sırada şimdiye kadar yalnız tarih, coğrafya, aritmetik ve dilbilgisiyle uğraştığım aklıma geldi ve bizim küçüğe (biraz da üzülerek) resim yapmayı beceremediğimi söyledim."***

Pilotun bilinç dışındaki yardımcı gücü olan Küçük Prens hayvanlarla, bitkilerle konuşabilen ve gezegenden gezegene seyahat edebilen doğaüstü güce sahip bir çocuktur. Pilotun resim yapmayı bilmediğini söylemesine rağmen Küçük Prens onun koyun çizmesi konusunda ısrarcıdır: ***"'Ne zararı var canım,' dedi, 'bir koyun çiziver.'"*** Küçüklüğünde büyükleri tarafından hevesi kırılan kahraman, yeniden resim çizmeye başlarken Küçük Prens'in yardımıyla ruhsal yolculuk sürecine devam eder. Kahramanın resim çiz-

mesi çocukluğunda kendisini engelleyen yetişkinlerin ruhunda açtığı yarayı aşmaya çalışmasıdır.

Mağara, çöl ve kuyu gibi alanlar bilinmeyen bir yerde olan kahraman için yeniden doğumun başlangıcıdır. Kendine ait bir gezegeni olan Küçük Prens, pilotun ruhsal yolculuğunun kahramanı olarak doğaüstü, bilinmeyen bir yerden gelmiştir. Kahraman, Küçük Prens'e gezegeni hakkında sorular sorarak ruhsal benlik yapısının temeline adım atmaya çalışır:

"Nereden geldiğini öğrenmem için uzun bir süre geçti. Bana durmadan sorular yağdıran Küçük Prens, benim sorduklarımı duymuyordu sanki. Konuşurken gelişigüzel söylediklerinden yavaş yavaş anladım her şeyi."

Bir süre sonra Küçük Prens ve pilot iki iyi dost olur. Küçük Prens, bu dostlukları sırasında kahramana sürekli sorular sorarken onun olgunlaşmasına, düşünmesine ve bilincinin uyanmasına yardımcı olur.

Küçük Prens'in geldiği gezegen üzerinde yalnızca bir kişinin yaşayabileceği büyüklüktedir. Bu gezegenin küçüklüğü bilinç dışında zaman ve mekân kavramının farklı boyutlarda olmasıyla ilgilidir. O güne kadar büyüklerin kendisine dayattığı hayatı yaşamak zorunda kalan kahraman, Küçük Prens'in kendisini uyandırmasıyla düşünmeye başlar. Yaşamın nitelikleri yerine nicelikleri üzerine kafa yoran büyükleri eleştirir:

"Deseniz ki, 'Kırmızı kiremitli güzel bir ev gördüm. Pencerelerinde saksılar, çatısında kumrular vardı.' Bir türlü gözlerinin önüne getiremezler bu evi. Ama, 'Yüz bin liralık bir ev gördüm,' deyin, bakın nasıl 'Aman ne güzel ev!' diye haykıracaklardır.

Aynı şekilde onlara deseniz ki, 'Küçük Prens'in sevimli oluşu, gülüşü, bir koyun isteyişi var olduğunu gösterir; bir koyun istiyor, öyleyse vardır.' Bunları deseniz de neye yarar? Nasıl olsa omuzlarını silkip size çocuk gözüyle bakacaklardır. Ama geldiği gezegenin Asteroid B-612 olduğunu söylerseniz hemen inanırlar, sorularıyla başınızı ağrıtmazlar. Böyledir onlar. Çok şey beklememelisiniz. Çocuklar büyükleri hoş görmeye alışmalıdır."

Yolculuğunun ikinci evresinde eski benliğini öldüren kahraman kendini yeniden keşfettiği bir evreye doğru yol alır. Bu süreçte kendini benliğini tanımaya, anlamaya, içsel yolculuğunu tamamlamaya ve sonunda da kendini gerçekleştirmeye çalışır. Yetişkin yanının ölümünün ardından yeniden doğacak uyanışı yaşayan anlatıcı kahraman pek çok aşamadan geçerek olgunlaşmaya çalışır. Bireyleşme yolunda gerekli adımları atarken sembolik ölümünün sonunda yeni bir kişi olarak sembolik doğumu da yaşayacaktır.

Küçük Prens'in sorduğu her soru kahramanın kendisi üzerinde düşünmesini sağlar. Çocukluğunda hissettiklerini, düşüncelerini, zamanla yitirdiği saf ve masum duygularını hatırlar ve bunlarla yüzleşmeye başlar. Onun tüm eylemi geçmişinde kalan, unuttuğu ve kendisine unutturulan hisleri üzerinedir. Örneğin; Küçük Prens'in dikenlerin ne işe yaradığıyla ilgili sorusuna pilotun çiçeklerdeki kötülüğün belirtisinin dikenleri olduğunu söylemesi üzerine, Küçük Prens yani bilinç dışı ona tepki gösterir:

"Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Küçük Prens bir çeşit hınçla patladı:

- İnanmıyorum sana! Çiçekler zavallı yaratıklardır. Kötülük nedir bilmezler. Ellerinden geldiğince kendilerine güvenmeye çalışırlar. Dikenlerine bakıp bakıp güçlü olduklarını sanırlar.

-Tıpkı büyükler gibi konuşuyorsun!

Bu sözler beni biraz utandırmıştı. O ise acımadan sözünü tamamladı:

- Her şeyi birbirine karıştırıyorsun, karmakarışık ediyorsun. Gerçekten çok öfkelenmişti. Pırıl pırıl saçları rüzgârda uçuşuyordu"

Bu sözlerin üzerine çok eleştirdiği büyükler gibi davrandığını fark eden kahraman yaptığı yanlışın farkına varır ve kendisiyle yüzleşir. Tıpkı sadece sayılarla ilgilenen büyükler gibi davranmıştır.

Küçük prens dünyaya gelene kadar gezdiği asteroidlerde tüm insanların yalnız olduğunu fark eder. Kral, kendini beğenmiş, sarhoş, iş adamı, fenerci ve coğrafyacının ortak noktaları yalnızlıkları ve bu yalnızlıklarını telafi edecek rollerinin ardına sığınmalarıdır. Hepsinin kendileriyle ve gerçeklerle yüzleşme konusunda korkuları vardır. Bu yüzden istedikleri gibi değil kendilerine biçilen rollere göre davranmaktadırlar. İlk uğradığı asteroidde karşılaştığı kral, Küçük Prens'e "uyruk" diye hitap ederken her şeyi kendisinin yönettiği iddiasındadır. Kralın her şeyi yönetmesi düşüncesi Küçük Prens'e pek uygun gelmez. Yola çıkmak istediğinde de kralın gönlünü yapmak zorundadır. Kral, gücü, güç istencini, temsil eden bir figürdür. İkinci uğradığı asteroidde Küçük Prens'i kendini beğenmiş biri karşılaşır. Bu kişi herkesin kendine hayranlık duymasını ister. Bu kişi de kendini beğenme ve beğenilmeyi temsil eder. Üçüncü asteroidde bir sarhoş ile karşılaşır. Sarhoşa neden içtiğini sorduğunda utan-

Eren Caner Polat

mayı unutmak için cevabını alır. Kendisini hor gören sarhoş adam, başkalarının kendisini yargılamasından, onların baskısından kurtulmak ve kendi vicdanını korumak için içmektedir. Hayatın gerçekleriyle yüzleşmemek için de hep sarhoş kalır. Sarhoş her türlü bağımlılık ve kısır döngüyü temsil eder. Dördüncü asteroidde sürekli hesap yapan zengin bir iş adamı ile karşılaşır. Gezegenin en hırslısı olan iş adamı kendi yalnızlığını ve yaptığı işin anlamsızlığını düşünmemek için kendisine zaman yaratmaz. Sürekli para saymakla meşguldür. İş adamı, maddiyat düşkünlüğü ve zenginliğin amaçsallaşmasını temsil eder. Her şeyi parayla satın alabileceğini düşünen iş adamı sevgiden de bihaberdir. Küçük Prens, evrendeki tüm yıldızların sahibi olduğunu iddia eden bu adama, sahip olduğu şeylere faydalı olmaktan bahsederken kendini örnek gösterir. Sahip olduğu çiçeğe ve yanardağa faydalı olduğunu anlatırken iş adamına sahip olduğu yıldızlara bir faydası olmadığını söyler. Paralarını saymakta olan iş adamı kafasını kaldırıp Küçük Prens'e cevap bile vermez. Küçük Prens, beşinci asteroidde işinden memnun olmayan bir fener bekçisi ile karşılaşır. Hep dinlenmek isteyen, tembelliği ve uyumayı çok arzu eden fener bekçisi Küçük Prens'e göre anlamlı bir iş yapmaktadır. Sadakat ve görev aşkıyla gerçek dışı bir dünyaya hizmet eden fenerci, bürokrasinin anlamsızlığı ve kuralların değişen süreçlere adapte olamaması gibi gerçekleri temsil eder. Gittiği altıncı asteroidde bir coğrafyacı ile karşılaşır. Onunla sohbetleri sırasında, coğrafyacının çiçeğinin geçici olduğunu söylemesine üzülür.

Son olarak dünyayı ziyaret eden Küçük Prens, burada bitkiler ve hayvanlarla konuşabilecek doğaüstü ve tanrısal özelliklere sahiptir. Çölde karşılaştığı sarı bir yılanla insanın yalnızlığı üzerine konuşurken bir çiçekten insanın köksüzlüğünü öğrenir. İnsanların önemli olanı her zaman unuttuklarını ve evcilleştirmek (bağ kurmak) için birbirlerine zaman ayırmadıklarını ise yolda karşılaştığı bir tilkiden öğrenir. 'Birbiri için eşsiz olmanın' anlamını tilkiyi evcilleştirerek keşfederken kendi gülü ile aralarındaki bağın eşsiz ve benzersiz oluşunu fark eder.

"Güzelsiniz ama boşsunuz. Kimse sizin için canını vermez. Buradan geçen herhangi bir yolcu benim gülümün size benzediğini sansa bile o tek başına topunuzdan önemlidir. Çünkü üstünü fanusla örttüğüm odur, kelebek olsunlar diye bıraktığımız birkaç tanenin dışında bütün tırtılları uğrunda öldürdüğüm odur. Çünkü benim gülümdür o."

Ardından tilkiyle vedalaşan Küçük Prens, bağ kurduğu bu dostundan dostluk ve sevgi üzerine tavsiyeler alır:

"Vereceğim sır çok basit: İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir. Gerçeğin mayası gözle görülmez" ve devam eder: "Gülünü bunca önemli kılan, uğrunda harcadığın zamandır."

Ve bağ kurduğu her şeyden sorumlu olduğunu hatırlatır Küçük Prens'e:

"Evcilleştirdiğin şeyden her zaman sen sorumlusun. Gülünden sen sorumlusun..."

Tilkiye başak tarlalarının sarı rengi hatıra kalırken pilotun kulaklarında çıkrığın ezgisi, bir şölen içkisi tadındaki sudan içtikleri an, gülmeyi bilen çanlar, yıldızlar ve çöl ortasından kuyuya giden yol kalır. 1940 yılında bir mektubunda annesine, kendisini ferahlatan tek pınarı çocukluk hatıralarında bulduğunu, ruhunun çöle dönmüş olduğunu ve susuzluktan ölünebileceğini yazan Saint-Exupéry'nin çocukluğunun hazineleri de bu kuyuda gizlidir.

Küçük gezegeninden yola çıkıp çöle inen Küçük Prens'le, uçağıyla çöle düşen pilotun macerası aslında aynıdır. Kahraman pilot, Küçük Prens vasıtasıyla kendi içindeki yolculuğunu sürdürürken büyüklerin ruhunda açtığı derin yaraları tek tek anımsar, onlarla yüzleşir. Küçük Prens'in her bir gezegende karşılaştıklarıyla kendi yaşadıkları örtüşen pilot kahraman, çoğunlukla büyüklerin her şeye niceliksel bakış açılarından kaynaklı uyumsuzluklarını, hayatın gerçeklerini, acılarını, sevinçlerini olduğu gibi kabul ederek ruhsal gelişimini tamamlar. Gerçek dünyaya dönüş eşiği Küçük Prens'in gezegenine dönüşü sırasında gerçekleşir. Yeniden doğuşunu, Küçük Prens'in asteroidine geri dönüşü temsil eder. Kendiyle yüzleşmekten, yeniden başlamaktan korksa da bunu yapmak, gezegenine dönmek zorundadır. Pilot, Küçük Prens'e karşı duyduğu derin sevgi nedeniyle ondan kopmak istemez:

"Nedenini anlamadan içimde tuhaf bir eziklik duydum yine, sormaktan kendimi alamadım.

Demek bir hafta önce ilk karşılaştığımızda en yakın yerleşim merkezinden bin mil uzakta tek başına dolaşıp durman bir rastlantı değildi. İndiğin yere dönüyordun."

Küçük Prens yine kızardı. Biraz duralayarak sordum. 'Belki de yıldönümü içindi?'

Küçük Prens yine kızardı. Kendisine sorulanlara hiç karşılık vermezdi.

"... İçimde bir korku var," dedim.

Sözümü kesti:
"Şimdi sen çalışmalısın. Uçağının başına dönmelisin.
Seni burada bekleyeceğim. Yarın akşam gel."
Ama içime kuşku düşmüştü bir kere. Tilkiyi anımsadım.
Birinin sizi evcilleştirmesine izin verirseniz
gözyaşlarını da hesaba katmalısınız."

Çöle düştükten sonra karşılaştığı Küçük Prens yardımıyla edindiği tecrübeler ve verdiği sınavlarla birlikte çöle düşmeden önceki kişi olmaktan olmaktan çıkan pilot artık olgunlaşmıştır. Kaza sonrasında yalnız kalışı, Küçük Prens'le karşılaşması, onunla yaşadığı tecrübeler sonrasında benlik-kendilik dengesini kuran pilot, benliğinin diğer yanı, yani Küçük Prens'in yardımıyla çocukluk döneminde yaşadığı yaralayıcı olayların etkisinden kurtulur.

Kahraman pilotla olan misyonunu tamamlayan Küçük Prens, bir yılan tarafından sokularak sembolik olarak ölür ve gezegenine geri döner. Pilot, Küçük Prens'ten hem yetişkin benliğini, hem içinde yaşattığı çocukluğunu hem de dış dünyanın ilkelerinin nasıl işlediğini öğrenir:

"Şimdi biraz biraz geçti üzüntüm. Yani tam değil.
Küçük Prens'in gezegenine döndüğünü biliyorum.
Çünkü o sabah gün doğarken bedenine rastlayamamıştım.
Öyle ağır bir gövde değildi...
Şimdi geceleri yıldızları dinlemeyi seviyorum.
Beş yüz milyon çan çalıyor sanki"

Biliyor musun,
insan üzgün olunca
gün batımının tadına
daha iyi varıyor.
Antoine de Saint-Exupéry

Kahramanımız Küçük Prens'in gidişinden sonra yaşama özgürlüğü ve sevincini bir arada içeren bir ruh hâline bürünür. Kafasını kaldırıp gökyüzüne, yıldızlara bakar. Çünkü Küçük Prens o yıldızlardan birinde yaşamaktadır. Gökyüzü tüm kaynaklarda özgürlüğü temsil eden doğa parçasıdır. Pilot bir nevi ruhsal özgürlüğüne kavuşur. Küçük Prens'in yardımıyla evrensel bilinci kavrayan kahraman kendi bilinciyle uyumlu hâle getirdiği bu durumu çizdiği resim yoluyla ifade eder:

"Ve hiçbir büyük, bunun ne denli önemli olduğunu anlayamayacaktır!
Bu benim için dünyanın en güzel ve en hüzünlü resmidir.
Bir önceki sayfadaki resmin aynıdır ama belleğinize iyice yerleşsin diye
bir daha çizdim. Küçük Prens'in yeryüzünde göründüğü ve kaybolduğu
yerdir burası. Bu resmi iyice inceleyin ki bir gün yolunuz Afrika'ya,
çöle düşerse orayı tanıyabilesiniz. Yolculuğunuzda bu noktaya gelince
n'olur acele etmeyin. Bir süre yıldızın tam altında bekleyin.
Karşınıza bir çocuk çıkıyorsa, gülüyorsa, altın saçları varsa,
sorulara karşılık vermiyorsa, biliniz ki odur.
O zaman n'olur yüreğime su serpin.
Haber salın, geri döndüğünü bildirin bana"

Bir eser başucu kitabınızsa onu tekrar tekrar okursunuz. *Küçük Prens* de bu özelliğiyle tüm zamanların en vazgeçilmez eserlerindendir. Onun verdiği tadı pek az kitap verir. Bir çocuğun gözüyle büyük olmanın sıkıcılığını ve insana neler kaybettirdiğini anlatırken çocuk olmanın güzelliğini hatırlatır. *Küçük Prens* hüzünlü diliyle, yetişkin olmak karşısında yitip giden çocukluğa yakılan bir ağıttır aslında. Ve bizler, belki de bu yüzden, çocukluğumuzun masumiyetine özlem duyduğumuzda, *Küçük Prens*'in kalbimize dokunmasına izin veririz.

"İnsanlar hızlı trenlere biniyorlar ama ne aradıklarını bildikleri yok.
Koşuyor, heyecanlanıyor, dönüp duruyorlar..."

Elara Esmer

Kendini yargılamak başkalarını yargılamaktan çok daha güçtür.
Kendini yargılamayı başarabilirsen gerçek bir bilgesin demektir.

Küçük Prens

Fethi Yılmaz

Ya ben kendi gezegenimden başka hiçbir yerde yetişmeyen, eşine rastlanmadık bir çiçek tanıyorsam ve günün birinde ne yaptığını bilmeyen bir koyun onu bir lokmada yutuverirse, sence önemli değil mi bu?

Küçük Prens

Kaan Bağcı

Gül Ezgi Karaman

KÜÇÜK PRENS SEMBOLLERİ ÜZERİNE

Küçük Prens, çoğumuzun kitaplığına çocukluk yıllarımızda dâhil olmuştur. Bizim karşılaşma hikâyemizde tam o yıllara dayanıyor. Kitap; popüler kültürün, hızla gelişen modern yaşamın ve telif haklarının üzerinden kalkması ile birçok çeşit ürüne dönüşmeye maruz kalmıştır. Bunlara rağmen size verdiği o naif etkisini asla yitirmemiştir. Aksine gözünüzde yıllar geçtikçe daha çok değer kazanır. Kitap elinize her aldığınızda size başka bir mesaj verir. Her okuma sonrasında sevdiğiniz bölüm illa ki değişir. Bu bile size kitabın bir ruhu olduğunu, kendisini zaman zaman güncellediğini hissettirir.

Yazarın çocukken tek hayali pilot olmaktır. Yaşamı o zamanın şartları doğrultusunda istediği gibi şekillenmemiş olsa da pilot olmayı başarır. Savaşa katılmış bir pilottur ama savaşları asla sevmez. Kitap, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından acıları hâlâ taze olan yazarın daha bu durumu sindiremeden ikinci bir savaşının içinde kendisini bulmasıyla yazılmıştır. Bu kitap bir çocuk kalbin yaşadığı acıları ve korkularını yansıttığı sessiz çığlıklarıdır. *Küçük Prens*, savaş sırasında birer yetişkin olmak zorunda kalan ve çocukluklarını yaşayamayan her çocuk kalbin yansıması olarak düşünülür.

Küçük Prens tek başına küçücük bir gezegende yaşar. Uzayın boşluğunda yapayalnızdır. Ne yalnızlıktan korkar ne de karanlıktan. Diğer gezegenleri kendisine arkadaş bulmak için tek başına ziyaret eder. Hiç tanımadığı birilerini hayatına sokmaktan da korkmaz. Aslında gittiği gezegenlerde başına geleceklerden bile habersizdir. Asıl gerçek şu ki korkular büyük insanlara özgü duygulardır. Büyüdükçe korkular bizi esir alır.

Bu kitap bir çocuk kalbin yaşadığı acıları ve korkularını yansıttığı sessiz çığlıklarıdır.

Gerçek hayatta var olan yalnızlık imgesine bir direniştir bu kitap. 40 haftalık bir doğum öncesi evresinden başlayarak hayatımızın her anında en az bir insana ihtiyaç duyarız. İnsan yalnız kalmak için yaratılmamıştır. Hele ki dostluk bir insan için en önemli kavramdır. Böyle bir yaşam döngüsü içinde sevmeye, güvenmeye, paylaşmaya ihtiyacı olduğu başka canlılar arar. Kitap da yazarın çocukken çizdiği "fil yutmuş boa yılanlı" görseliyle kendine bir arkadaş aramasıyla başlar. Saflığın ve masumiyetin sesidir Küçük Prens, bir nevi sufidir. Bunu da bize kitabın içerisinde çok açık şekilde göstermektedir. Bu konuyu biraz açacak olursak sufizm üzerine biraz okumak gerekir. Uzun uzun kelime anlamlarından ve sizi sıkacak anlatımlardan bahsetmeyeceğim. Küçük Prens'in aradığını kalbiyle görmesi "gönül gözü ile görmek" yaşam içinde aşina olduğumuz bir söylemdir. Sufizmin tanımı olan "kalbin saflığı" Küçük Prens'in karakteristik özellikleri ile örtüşür. Kitabın sonunda yaşanan planlı ölüm şekli ise doğum sonrası gelen ölümün var oluşun içinde kabul edildiği, sufizmdeki ölüm tanımı ile benzerlik gösterir.

Yalnızlık pilota veya Küçük Prens'e özgü değildir aslında. Baktığınız zaman tilki de çok yalnızdır. Üzerine düşününce onun bu yalnızlığı ve bağlanma isteği derinlerde bize hüzün verir. Aslında bakarsanız gül bahçesindeki güller dışında tüm karakterler yalnızdır.

Saflık kelimesi bu kitap içinde büyüme eylemine karşı dirençtir. Saflığını ne kadar yitirirsen o kadar büyürsün. Sayılara takılan ve kalbi ile göremeyen saflığını yitirir. Fakat buradaki büyümek çok daha derin anlamlar içerir. "***Yaratıcılığını kaybettiğin anda büyürsün.***" Bu çok önemli bir cümledir. Alternatif eğitim sistemlerinden birinde "çocuğun 100 dili" olduğu savunulur. Çocuk itaatlerle öğrenmez. Sizinle

birlikte deneyimler. Bir disiplin tarafından eğitilmez. Bu deneyimler kazanımlara dönüşür. Yaratıcılık var olduğu sürece kalbiniz hep çocuk kalır. Küçük Prens, ona dayatılanlar ve yeteneğini sorgulayanlar yüzünden kitabın sonuna kadar büyüklerin tuhaf olduğunu ve bu yüzden onları anlamadığını söyleyerek karşılaştığı her engele baş kaldırır. Hatta *"Bana bir koyun çiz!"* bölümünde olduğu gibi koyunun şekli ile etkilenmek istemez. Hayal dünyasında kendi koyununu yaşatmak ister. Pilotun sabrını sonuna kadar sınar. Pilot ise çocuk kalpli bir insan olduğundan çocuğun ısrarlarına asla "hayır" demez. Yazar Küçük Prens ve pilot karakterleri üzerinden çocukluğuna dair yaşadığı olumsuz anılarını bizlere sunar. Yüzleşemediği bu anılar sonucu büyümüş her çocuk gibi o da yeteneklerini sorgular. Hayallerinden ve sahip olduklarından vazgeçer.

Her sufi kendi yaşadığı zamana uygun çevresel semboller ve renkler kullanmıştır. Nefsin mertebelerini, sufizimdeki renklerin ve doğa unsurlarının sahip olduğu anlamlarını vakit bulduğunuzda okumanızı isterim. Herhangi bir kaynakta rastlamadığım ama üzerine düşünürken mantıklı olduğuna inandığım eşleşmelerden bahsedeceğim. Bu eşleşmeler sufizm sembollerinin anlamları ve kitap içinde yer alan sembollerdir. Örneğin;

- Beyaz renk tokluktan kaçışın semboludür. Yemek için yaşamak değil, yaşamak için yemek gibi prensipler edinmektir. Kutuya kapatılan koyun iştahın ölümüdür. Pilot koyuna ağızlık çizmemiştir. Zaten Küçük Prens de bir ağızlık istememiştir. Çünkü o iradesini temsil eder. Koyun hiçbir zaman gülü yemez. Zaten yemek istese de Küçük Prens buna asla izin vermeyecektir.

- Kırmızı renk şehvet ve ihtirastan kaçmaktır. Yazarın gülü betimlemesi eşini (Consuelo de Saint-Exupéry) temsil eder. Eşinin memleketi olan El Salvador volkanlar diyarı olarak anılır. Onu gezegeninde üç volkanik dağ ile bırakması bunu temsil etmektedir. Volkanların birinin sönmüş olması aralarındaki ilişkinin, ihtirasının bitmesidir. Hissizlik hâlidir. Bir şeyler bitmiştir ama yine de ona olan sevgisinden sönen volkanın bakımını hiç ihmal etmez. Gülün bakımını ihmal etmediği gibi. Zaman zaman onun bencilce konuşmalarından sıkılsa da 7. gezegen dünyada onun kendisi için özel olduğunu anlamış olur. Sevgiliye olan aşk, hüzün ve hasretle beslenir. Yazarın savaş yılları ve mesleği gereği yaşadığı hüzün ve hasret temaları bu şekilde işlenmiştir.

- Mavi renk idealist olmak, muhafazakârlık ve de aileye bağlılığı temsil eder. Küçük Prensi'n ilk başlarda sahip olduğu kaftanlı mavi elbisesi annesini ve inançlarını temsil eder. Annesinin istediği üzerine hayatını şekillendirmiştir. Ailesinde yaşayan tek erkektir. Uzun yıllar annesinden ayrı bir hayat geçirir. Onunla sürekli mektuplaşır. Onun sahip olduğu tek ebeveyn olması da bağlılığının ne kadar güçlü olduğunu gösterir. Belli sorumlulukları ve de katı inançları vardır. Bunlardan arınması kıyafetini çıkardığı anda gerçekleşir.

- Yeşil renk gönlü dinlendiren renktir. O, kıyafetin ölümüdür. Gösterişten ve kandırmacadan uzak olmaktır. Güven veren bir renktir. Küçük Prens'in kitap içerisindeki görsellerde yeşil ve sade bir kıyafet ile yaşamına devam etmesi işte bu arınmayı temsil eder.

- Sarı, zaaflarımız ve zayıflıklarımızdır. Aldatıcılığı, yıkımı, insanın içinde var olan ve aşması gereken karanlık güçleri temsil eder. Bir bitkinin maruz kaldığı bir olumsuzlukta sararıp solması gibi. Kitap içinde zehrini veren yılan sarı olarak betimlenmiştir. Yılan doğurgan bir güçtür. Besinini bütün olarak yutup karnında uzun süre bekletmesi ölümü takiben yeniden doğuşu sembolize eder. Gizli ve gizemli bir dişi karakterdir. Hayatını oyuklarda saklanarak geçirmesi, derisini değiştirmesi, aniden ortaya çıkışları ve kayboluşları tahmin edilemez. Son buluşmada yatay hâlinden birden dikeyleşmesi ona rehberlik etmek içindir. Küçük Prens'in yılan ısırığı ile ölümü ve birden kayboluşu, yazarın bir casusluk görevindeyken aniden ortadan kaybolması güzel bir ironidir. Sanki olacaklardan önceden haberdarmış gibi. Buradaki yılan sembolünü yazarın aşık olduğu Nelly de Vogue (Pierre Chevrier) olduğunu düşünebiliriz. Çünkü Voque sarışındır. Ayrıca bu kadın hayatında o kadar yer etmiştir ki eşi de kendi kitabında bu aşkın onu incittiğini anlatır. Küçük Prens'in sarı atkısı ve kemeri de ona karşı tutsaklığını, hâlâ aklında oluşunu simgeler.

- Siyah renk hüznü temsil eder. Halkın içine karışmak ve onların acılarını yüklenmektir. Yani savaş döneminde sonsuz bir boşluk içinde sadece kendine yeten gezegeninde yaşaması bunu anlatıyordur. Gezegeninde gün batımı ve gün doğumunu aynı anda yaşaması da bir akış değil aksine durağanlıktır. Dilin, sözün son bulduğu yerdir. Hüzünlü zamanlarda izlendiğini de özellikle vurgular. Hiç bitmesini istemediği bir olaya sürekli tanık olma isteği aslında gerçeklerden kendini soyutlamaktır.

Karakterleri ele alacak olursak, çocuk kalpler büyüdükçe yanlış yollara yönelirler. Bu büyük insanlar yönetme hırsı (kral), şöhret açlığı, kendini üstün görme (kendini beğenmiş), tüm bağımlılıklar (ayyaş), maddi düşkünlük, içsel fakirlik (iş adamı), itaatkârlık (fenerci) ve koşulsuz bağlanma, beklentiler (coğrafyacı) gibi dünyevi hareketler ile bir çıkmaza girerler ve yalnızlaşırlar. Büyümeye direnç yine bu noktada karşımıza çıkar. Küçük Prens bu 6 gezegen içinde tek bir kişiye sempati duyar. O da 5. gezegendeki fenercidir. Çünkü o görevine sadıktır der. Son olarak büyüklerin yönettiği dünyaya gider ve burada bu 6 gezegende gördüğüm insanlardan milyarlarca var der. Tüccar çıkar karşısına ve susuzluk gideren haplar hakkında konuşurlar. Dakikalar kazandıran bu haplar aslında küçük mutluluklar, küçük hevesler yüzünden zamanın değerini ve sevdiklerimizle geçireceğimiz özel anların kıymetini göstermektedir. Bir de demiryolu makasçısı ile tanışır. Mutlu olmayan insanların gittiği yol ise hayat meşgalesinde yaşamındaki değerli anları kaçıran ve sürekli mutsuz olan, günümüz çağında tükenmişlik sendromu yaşayan insanları betimler. Sadece çocuklar neyin peşinde olduklarını bilirler, cümlesi de hayatın her anının tadını çıkarabildiklerini vurgulamak içindir. Bu karşılaşmalar sonrası kendine yönelen ve kendi iç benliği ile dış kabuğunu buluşturan yazar hakikatini bulmuş denilebilir. Burada önemli olan bir diğer nokta da ise 7 rakamının gizemidir.

Kitap içerisinde hayvansal sembollerin kullanılması doğaya özlem ya da insanlarla olan ilişkilerindeki tatminsizlik olarak ifade edilir. Günümüzde çoğu insanın doğaya saygısı olmaması, yok olmaya başlayan doğanın çöl olarak betimlemesi (yolunun üzerinde tek bir çiçek var), eko yapan sarp kayalar ile de betonlaşan modern yaşam betimlenmiş olmalıdır. Sarp kayalar bir diğer ifade ile savaşırken insani değerlerini unutan, kalplerine duvar ören büyük insanlar da olabilir. Bu modern yaşam içinde kendi iç sesinden başka dinleyebileceği, onu duyacak kimse yoktur. Böylece aklımıza şu konuşma cümleleri gelir: Kral, seni adalet bakanı yapacağım, der. Küçük Prens yargılanacak kimsenin olmadığını söyler. Kral da, kendini yargılayabilirsin o zaman, der. İşte sesini eko yaptığı bölüm kendini yargıladığı anlar olur. Aslında bu bölüm onu mutlak sona yaklaştıran kısımdır.

Fakat buradaki büyümek çok daha derin anlamlar içerir. "Yaratıcılığını kaybettiğin anda büyürsün."

Tilki karakteri kitabı adadığı arkadaşı Leon Werth'dir. Çünkü tek erkek kardeşini küçük yaşta kaybeden yazar bu olaydan sonra bağlanma ve ait olma sorunları yaşamıştır. Önce küçük yaşta babasını ardından da abisini kaybetmiştir. Abisi ile arasında hep bir yarış hâli vardır. Fakat buna rağmen çok iyi anlaşırlar. Öleceği sırada abisi kendisine ait her şeyi yazara bıraktığını söylemiştir. İşte maddiyatçılık onun için o gün bitmiştir. Leon ile birbirlerine alışma süreçleri de bağ kurma bölümlerinde tasvir edilmiştir. Leon ile aralarındaki yaş farkından dolayı da onu abisinin yerine koymuştur. Tilkinin Küçük Prens'e gülünün özel olduğunu hatırlatması ve geri dönme isteğini arttırması da yazar ve Leon arasında evliliğine dair konuşmaların geçtiğini yansıtmaktadır. Kitabı gerçekleri görmesini sağladığı, yol gösterdiği ve hep yanında olduğu için ona adamıştır.

Yabani kuşların olduğu bölümdeki kaçışı Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin bir sözü ile açıklamak isterim:

"İnsanların düşünceleri havada uçuşan kuşlar gibi özgürdür. Tutulup hapsedilemez."

B-612 yazarın kalbini temsil eder. Burada yeşeren baobab tohumları ruhsal dengesini etkilemiş olmalıdır. Korkularının beslenmesi orada bu korku tohumlarını yeşertmesi kötülüğün başlangıcı olacaktır. Baobab tohumları tüm insanların kalbinde mevcuttur. Onların yeşermesi tamamıyla bize ve yetiştirilme şeklimize bağlıdır.

Her gün gezegenini temizlemesi kendisinde disiplin duygusu yaratması da iç dengesini korumak istemesindendir. Âşık olduğu diğer kadınlara duyduğu hazzı devamlı kalbinden söküp atar. Atamadığı takdirde gezegenini kökleri ile yok edeceğini söyler.

Çölün ortasındaki su kuyusu bilinçaltındaki gerçekleri temsil etmektedir. Her bilincin kaynağı derinliklerinde saklıdır ve onu en iyi hâliyle hasar almadan çıkarmak bizim elimizdedir. Kitap, Birinci Dünya Savaşı sonrası çıkan Ekspresyonizm akımı ile incelenmelidir.

1909 yılında B-612 astroidinin bulunması üzerine Avrupalılara sunum yapan Türk gökbilimci kısmı tartışma yaratan bir kısımdır. Yazar teknolojiden uzak bir çağda, dönemin zor şartlarında Avrupa'nın bu önemli olaya değil de kıyafete takılmasını yanlış bulmuştur. Büyüklerin maddeciliklerinden biri daha. Bu olayın üzücü taraflarından biri de Türk gökbilimcinin adı hiçbir kayıtta yoktur. Fakat ben yazarın suluboya çizimlerinden ve yazdığı cümlelerden yola çıkarak bu gökbilimcinin Mehmet Fatih Gökmen olduğunu düşünmekteyim. Mehmet Fatih Gökmen'in biyografisini okursanız sanırım siz de benim gibi düşüneceksiniz. Benim bu konudaki fikrim yazar gökbilimciye duyduğu hayranlık sonucu Türklerin inançlarına, yaşam felsefelerine yatkınlık sağlamıştır. Ayrıca kitapta bu bölümün anlatıldığı paragrafta kullanılan Türk yöneticinin Atatürk olduğu kısmı çelişki taşır. Atatürk kıyafet devrimini B-612'nin keşfinden yıllar sonra getirmiştir. 1909 yılında II. Abdülhamid tahtın sahibidir. Aynı yıl içinde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin desteğiyle Veliaht Reşat Efendi gelmiştir.

Bu yer değişikliği de Mehmet Fatih Gökmen'in gökbilimci olduğunun güçlü bir kanıtıdır.

Beklenen bir trajedi ile kitap biter. Yılanın ısırdığı Küçük Prens'in ölümü işte bu noktada büyümektir. Çünkü beden bir yüktür ve yazar saflığını yitirmiş yani ölmüştür. Bu ölüm ile tüm yükünden arınmıştır. Çocuk kalbi yok olduğu için mi yoksa çocuk kalbini korumak için mi yükünden arınmıştır? Bu cümleden sonra yazarın kitaptaki pilot olduğunu anlıyoruz. Orijinal kitap içerisinde pilota dair bir resim veya betimleme yoktur. Bu durum şu cümle ile açıklanabilir:

"İnsan gerçekleri sadece kalbiyle görebilir.
En temel şeyi gözler göremez."

Pilot, Küçük Prens'in tam olarak kendisidir. O, hakikati bulamamış bir filozoftur. Filozofun amacı gerçeği tanımaktı ve bunun için de gerçeğin sırrını hikmetini arıyordur. Hikmeti bulmak içinde sorularının ve yorumlamalarının hakkını vermesi gerekir. İşte bu sebeptendir ki Küçük Prens hep sorar ama asla cevap vermez. O hakikatini arayan bir iç benliktir. Dostluk üzerine kurulmuş bu kitap içinde bağlanmak, bağ kurmak tabiri kullanılmıştır. Felsefenin de özü sevmektir. Hikmetini sever ve onu ararsın. Bu sebeple de pilot ile Küçük Prens'in aynı kişi olduğunu çok net anlarız. Kitabı okurken hayal dünyanızda tüm kahramanların şekline bürünürsünüz işte bu anda kitabın okuru da yazarı da siz olursunuz.

Bilimsellik, çalışkanlık, yardımseverlik, saygı, duyarlılık, cesaret, vatanseverlik, arkadaşlık, adil olma, temiz olma, sorumluluk, dürüstlük, sevgi, ve hazcılık gibi değerleri barındırmasından dolayı da eğitim için önemli bir kitaptır. İnsana, insan olma eylemini hatırlatır. Bir çocuğun gözünden insanlığa, barışa duyulan özlemi dile getirir. Kitap günümüzde hâlâ güncel ve ölümsüz kült bir eserdir. Çünkü bu özlem günümüzde de devam etmektedir. Yani özet olarak Küçük Prens bu kitabı okuyan herkestir.

Bilgin Balcı

SAINT-EXUPÉRY'NİN KÜÇÜK PRENS'İNE MARK OSBORNE'UN OBJEKTİFİNDEN BAKMAK

Kutsal kitaplardan ve *Das Kapital*'den sonra en çok dile çevrilen kitap olma başarısına erişen *Küçük Prens*, yayımlandığı andan bugüne 140 milyondan fazla kişiye ulaşmıştır. Asteroid B-612 isimli gezegende bir başına yaşayan Küçük Prens'in sahip olduğu tek şey kırmızı gülüdür. Onu bırakıp bir yolculuğa çıkan başka gezegenleri gezen, "büyümeye giden" Prens, yetişkinlerin yoz dünyaları ile karşılaşır, hüsrana uğrar. Pek çok yerde çocuklar için yazıldığı düşünülen kitap, bu yaygın ve yanlış bilginin aksine daha çok yetişkinlere hitap etmektedir. Neredeyse, hemen her yaştan insanın, bir dönem el kitabı olma şerefine nail olmuştur *Küçük Prens.*

Yazarı Antoine de Saint-Exupéry'in 1944'teki ölümünden sonra, telifin düşmesi için 70 yıl gerekmektedir, kitap Türkiye'de sadece ajans aracılığıyla belirlenen yayınevlerinden çıkmıştır. Aradan 70 yıl geçtikten sonra, yani 2014'te kitap kamu malı olarak görülmüş, başta Türkiye olmak üzere, dünyanın farklı yayınevlerinde peş peşe baskılar yapılmıştır.

"Asıl sorun büyümek değil ki... Büyürken unuttuklarımız," diyerek yanıtlar onu yaşlı pilot. Bu cümle kitabın ruhuna tamamen uygundur.

Kitabın telifinin düşmesini takriben aynı ismi taşıyan bir film vizyona girmiştir. Şüphesiz Dostoyevski'nin ve Çehov'un eserlerinin defalarca sinemaya veya tiyatroya uyarlanması gibi, *Küçük Prens* de bu periyodik furyadan nasibini alacaktı ve süre dolunca ilk örneği de izleyici ile buluşmuş oldu. 2015'te tüm dünyayla beraber Türkiye'de de sinemalara giren filmde, özgün hikâyeye sadık kalmadan eklemeler ile yaratılan senaryoya kitabın yazarı Antoine de Saint-Exupéry ile beraber Irena Brignull ve Bob Persichetti ismi yazıldı.

1998 yılında *More* isimli animasyon kısa filmi ile tüm dünyada ilgi ile karşılanan, Oscar'a aday olmayı başaran Mark Osborne'un yönetmenliğini yaptığı film, 2016 yılında Fransız Oscar'ı olarak bilinen Cesar Ödülleri'nde En İyi Animasyon Film Ödülü'nü almıştır.

Ülkemizde daha çok *Sünger Bob Kare Pantolon* (2004), *Kung Fu Panda* (2008) ve *Canavarlar Yaratıklara Karşı* (2009) filmleriyle tanınan yönetmen, animasyon sinemadaki bu başarısını *Küçük Prens* ile sürdürmüştür. 25 Eylül 2015 tarihinde vizyona giren ve 30 hafta sinemalarda oynayan film, 331.201 seyirci tarafından izlenirken toplamda 4.169.826,69 TL hasılat elde etmiştir.

Filmin hikâyesini şu sözlerle tarif edebiliriz: İdealist ve ömrünü tamamen başarıya nakletmiş olan annesiyle yaşayan küçük bir kız -Küçük Prens'le aynı yaşlardadır- tıpkı annesi gibi olma yolunda ilerleyen, modern hayata hazırlanan, sistemin temsili gibi görülen ufak bir çocuktur. Döneminin en gözde okuluna girmek, hep çok çalışan, çok para kazanan, "büyümeye" endeksli ruhuyla, başarıya hasret bir çocuk olan küçük kız, istediği okula giremeyince annesi tarafından bir sene daha hazırlanmaya zorlanır. Evlerini okul çevresine taşıyan ve yeni bir hayata başlayan küçük kız ve annesi, sanki savaşa hazırlanır gibi antrenman yapmaya başlar. Her gün, her saat, her dakika yapması gereken şeyler bellidir küçük kızın. Tüm zamanını o başarı getirecek okula girmek için ayırır. Ta ki yan komşusu ile tanışana dek...

Annesinin işte olduğu öğle saatlerinde yan komşusu ile tanışma şerefine nail olan küçük kız, diğerlerinin (komşularının) yargılayıcı bakışlarına aldırmadan, yaşlı

Eren Caner Polat

adam ile konuşmaya, arkadaşlık etmeye başlar. Bu yaşlı adam, yıllarını uçak pilotu olarak geçirmiş ama bu sevdasından -çok yaşlansa da- vazgeçmemiş biridir. Aslında bu adam, kitabın yazarı olan Antoine de Saint-Exupéry'dir. Sanki genç yaşında ölmemiş ve ulu bir çınar gibi insanları gölgesine almaya çalışan bir derviştir. Küçük kız başlarda garipsese de, yaşlı adama ilgiyle sokulur ve Küçük Prens'in hikâyesini öğrenmeye başlar. Onun gönderdiği yazıları okur. Çok etkilenir. Prens'in varlığından haberdar olduktan, onun anlatıcısı olan pilotla tanıştıktan sonra, dünya çok anlamsız gelir.

İnsanların hırsı, masumiyetin ötelenip riyakâr ve yalan dolu ilişki biçiminin yaygınlığı, küçük kızı derinden sarsar. Bu gerçeklik ile karşılaştıktan sonra şikâyet eder yaşlı adama. Büyümenin insanın ruhunu çürüttüğünü, artık eskisi gibi olamayacağını ve başka bir dünyanın -Küçük Prens'in dünyasıdır- varlığına inandığını, canı olan her şeyle dostluk ve arkadaşlık kurulabileceğini öğrendikten sonra artık eskisi gibi davranamayacağını söyler. Her ne kadar küçük olsa da bir yetişkin bilgisine sahiptir kız. Önüne konan koşullara, plazalarda geçecek olan yaşantısına karşı çıkmaya çalışır. İnkâr eder, karşı çıkar, öteye iter. Yaşlı adam, gülümseyerek dinler onu ve şöyle der:

"Yetişkinlerin arasında çok zaman geçirdim.
Onları çok yakından tanıdım.
Yine de haklarındaki fikrim pek değişmedi,"

Yaşlı adam yıllardan beri tecritte kalmış, kimse onunla tek kelime bile konuşmamıştır. Hemen her gün; kuşların, çiçeklerin cıvıl cıvıl yaptığı bahçesinde, eski uçağını çalıştırmaya uğraşır. Akşamları ise teleskopu ile yıldızları izler. Bir başına ve yalnız kalmaya alışmıştır. Küçük kız, yaşlı adamın sözlerine nemli gözleriyle bakarak yanıt verir:

"Ben artık büyümek istemiyorum galiba."

Filmin başlarında gözünü hırs bürüyen ve tıpkı annesi gibi olmaya çalışan küçük kız, yaşlı adamla tanıştıktan, Küçük Prens'in varlığına tanık olduktan sonra tamamen değişmiştir. Mevcut koşullara karşı çıkar. Yaşlı pilot, kızı şunu vurgulayarak yanıtlar:

"Asıl sorun büyümek değil ki...
Büyürken unuttuklarımız,"

Bu cümle kitabın ruhuna tamamen uygundur. Çünkü kitap için sorulan, "yetişkinlere mi hitap ediyor, çocuklara mı?" sorusunu boşa çıkaran, anlamsız bir cümleye büründüren işte bu cevaptır. Küçük Prens için de mesele odur. Evet, insan bütün iyi kavramların içini boşaltmış, güzel olan şeyleri berbat etmiştir ancak sonuç küsüp gitmek veya hep kayırılan bir bebek olma hâline bürünmek değildir. Aslolan, büyürken iyi ve güzel kalabilmektir.

Filmin devamı ise küçük kız için, artık iyice yaşlanan pilotu unutmadan, o "yorgun" uçağı çalıştırmak ve Küçük Prens'e ulaşmaya çalışmak olacaktır. Paralel anlatımla aktarılan, kitaba özgün hikâyesini bir yan hikâye gibi kurgulayarak anlatan *Küçük Prens*'in filminin hikâyesi, finale doğru değişime uğrar ve küçük kız sürece dâhil olur. *Küçük Prens*'in ruhuna uygun bir son yaşanır.

Film ortaya çıktığı zaman da tartışma yaratan konu, yönetmenin tüm dünyaca bilenen bir hikâyeyi filme uyarlarken başka bir hikâyeyi odağa yerleştirilmesi olmuştur. *"Zaten uyarlama da böyle bir şey değil mi?"* denilebilir fakat kitabın adını birebir koymak ne kadar doğru? 20. yüzyılın en çok satılan kitabını, bugün de milyonlarca satıyor, popülaritesinden faydalanarak perdeye yansıtmak ve üzerinden maddi çıkar elde etmek pek etik gelmiyor bana. Hukuken bakıldığında ortada bir sorun yok fakat fikri ve yazımı başkasına ait bir hikâyeyi böyle anlatmak ve kitabın isminin aynısını yazmak sorunlu gözüküyor. Telifi düşen esere saldırmak, üzerinden nemalanmaya çalışmak gibi duruyor.

Var olanın, herkesçe bilinenin ve hatta klişeye dönüşenin, sanatsal bir üretim için anlam yaratmada faydası olabilir, doğrudur. Hâlihazırda sınırlı bir nesne üzerine aktarılacak bir sanat dalı (sinema, resim, edebiyat, heykel gibi) veya bir mekânda üretilen sanat dalı (tiyatro, grafik gibi) sınırları çizilen bir alana kıstırılmak zorundadır. Bu sebeple olmuş olanın ve bu yolla zihinlere yerleşenin üzerine, hazır anlamı alıp kırıp dökerek yeni bir anlam yaratmak sanatsal bir form olarak karşı çıkılacak bir bütün değildir. Onu reddedebilir, eğip bükebilir, deneysel bir biçim türetilebilir. Ancak hem eseri birebir alayım, hem de araya başka bir hikâye yerleştireyim mantığı biraz kusurlu sanırım. Yanlış anlaşılmasın, tabii ki var olan bir eser, film için yazılmış bir senaryonun parçası olabilir, türetilebilir ama adını değiştirmek kaydıyla... Hem araya bir hikâye sokup hem de var olanı anlatmak, üstelik *"bakın, ismi de aynı"* demek ticari uyanıklıktır. Konu sinema olduğunda, estetik yerine parayı bir değer olarak algılayan bir içerik için, estetikten ziyade iktisadi zihniyetini tartışmak gerekiyor. En azından bence öyle...

Deniz Ardıç

İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir. Gerçeğin mayası gözle görülmez.

Küçük Prens

Elif Yemenici

Merve Özdolap

KÜÇÜK PRENS'İN GEZEGENİ B-612

"Yargılarımı sözlere değil, davranışlara göre ayarlamalıydım."

Bizden çok uzakta, ufacık bir gezegende yaşıyordu Küçük Prens. Gülü, yanar dağları ve büyümeden kopartmak zorunda olduğu baobap ağaçları ile birlikte, defalarca gün batımlarını izleyebildiği bir yerde. Bir gün yeni bir baobap filizi sanarak incelediği şeyin daha önce görmediği güzellikte bir güle dönüştüğünü gördü. Gülü biraz şımarıktı ama eşsizdi de. Ancak gezegenini terk etmeye karar verdiğinde gülünü gerçekten tanımıştı. *"Sevdiğimi anlamadıysan suç bende,"* dedi gülü onu uğurlarken. Giderken içi rahat etsin diye fanusundan vazgeçti, korkusuz bir çiçek gibi durup güçsüz dikenlerini pençelere benzetti. Belli ki şımarıklığı, tatminsizliği dilindeydi gülün.

Kelimeler söylenmesi kolay ses öbekleridir yalnızca. Sevdiklerimizden duymak istediklerimizi söylemelerini bekleriz. Belki davranışlarıyla söyleyemedikleri şeyleri çoktan anlatmışlardır da görememişizdir. Küçük Prens de gezegeninden ayrılıp uzak diyarlara vardığında anlayacaktı gülünün ona olan sevgisini. Artık onun için yeni gezegenleri görme vaktiydi...

Elif Yemenici

Merve Özdolap

KRALIN GEZEGENİ

Krallar hükmetmek, ellerine bırakılan gücü muhafaza etmek, emirlerinin yerine getirildiğini görmek isterler. Gezegeninde tek başına oturan bu kral, kendi yeryüzünde kocaman bir yer kaplamak istiyor, kocaman kürküyle oturmuş, çeşitli eylemlerin sonuçlarına uygun emirleri hazırda bekliyordu. Karşısına çıkan küçük uyruğu kaçırmamak için çok uğraştı. Çünkü krallar buyruklarını yerine getirecek, yönetilecek kişilerle çevrili olmadıklarında, güçleri anlamını kaybeder.

"Ben kendimi nerede olsa yargılarım..."

Belli bir güce sahip olduğunu hissetmek, bazen o güce sahip olanların gözlerini kör eder. Kendilerini ve çevrelerindeki insanları yanlış analiz etmelerine sebep olur. Güce sahip olmak, aynı zamanda büyük bir kaybetme korkusunu da yanında getirir. Bu korkuyla yaşamak, sevmeyi ve anlamayı, hatta üretmeyi zorlaştırır. Paranoya doğurur, samimiyet ve çıkarcılık arasındaki farkı görmeye engel olur. Başkalarını yargılamaya kaptırmışken kendini unutturur. Çünkü kralın da dediği gibi: *"Kendini yargılamak başkalarını yargılamaktan çok daha güçtür."*

Elif Yemenici

Merve Özdolap

KENDİNİ BEĞENMİŞİN GEZEGENİ

"Peki, şapkayı eğmek için ne yapılacak?"

Aynaya bakan insan kendini bilir, inceler, sever, sevmediği yanlarını değiştirmeye çalışır ve aynadan uzaklaştığında dünyanın kendi etrafında dönmediğinin, her şeyin kendisi ile ilgili olmadığının farkındadır. Kibir ise aynadan uzak duranların yansımasıdır, biricik olduğuna inanmak isteyenlerin yanılgısıdır. Onlar, övgü içeren yorumlar dışında her yoruma kapalıdır. Bu, korkaklığın bir türüdür bana kalırsa. Kendinden korkmak, insan ilişkilerinden korkmak, kaybetmekten korkmak, sevmekten, sevilmekten korkmak, alkış seslerinden başka sesler duymaktan korkmak...

Bu kendini beğenmiş adam da yapayalnız, gezegeninde en şık kıyafetleriyle hayranlarını bekliyordu, Küçük Prens'le karşılaştığındaki sevinci bundandı. Sonunda alkışlarıyla onun güzelliğini, kusursuzluğunu ve muhteşemliğini övecek birini bulmuştu. Şapkasını çıkararak gururla selam verdi yeni hayranına. Ama hayran olmak ne demekti? Küçük Prens pek anlam veremedi buna. Şapka çıkarılacak işler yaptığına öylesine inanıyordu ki adam, şapka eğmek nedir, nedendir bilmek istemiyordu.

Elif Yemenici

Merve Özdolap

SARHOŞUN GEZEGENİ

Unutmak, unutabilmek bir lütuftur. Aynı utanmak, utanabilmek gibi. Ama unutmak her zaman utancı temizleyemez. Unutmak bazen utandırıcı hataları tekrarlamaya sebep olur ve insan kendini kısır bir döngünün içinde bulur. Kendinden başkasının çıkmasına yardım edemeyeceği bir kuyuya düşmüş gibidir. Önemli olansa utancın kendisinden kurtulabilmektir. Bunun için kaynağını bulmak ve onun sebeplerini aramak gerekir. Sebepleri bulmak her zaman sorunu çözmekle sonuçlanmayabilir ama kişiyi "aynı şeyleri yapıp farklı sonuçlar bekleme" saçmalığından kurtarır. Bu, yola ve yolculuğa anlam katar, döngüyü kırar.

"Utancımı unutmak için..."

Küçük Prens, yolunu ve yolculuğunu yitirmiş sarhoşun gezegenine geldiğinde çirkin bir hüzün bulutunun içinde otururken buldu onu: İçmekten duyduğu utancı unutmak için içen küçük bir adam... Yardım etmek istedi ama yalnızca kocaman bir sessizlikle karşılaştı. Çünkü adama kendisinden başka hiç kimse yardım edemezdi ve adam bir başka dolu şişeyi seçti.

Elif Yemenici

Merve Özdolap

İŞ ADAMININ GEZEGENİ

"Sense yıldızlar için yararlı değilsin..."

Sayıları kovalayan ciddi insanların devrindeyiz. Sahip olduklarımız, olacaklarımız, kaybettiklerimiz, kazandıklarımızla değerimizi biçtiğimiz ve değerimizin biçildiği bir sistemin içindeyiz. "Kibrit çakacak vaktimiz" yokken kafamızı kaldırıp yıldızlara bakmaktan zevk almayı pek akıl etmeyiz. Para kazanmak, daha zengin olmak için ömrümüzü harcarken amaçlarımızı unutur, güzellikleri kaçırıp dururuz. Çalıştığımız, yaşadığımız duvarların ardına hapsolmuşuz.

İş adamı da kendini gezegenine hapsetmiş yıldızları saymakla, hesap yapmakla meşguldü. Hayal kurmayı tembellik sayıyor, yalnızca hep daha fazlasına sahip olmak istiyordu. Yıllardır tüm yıldızları saymıştı ama hiçbirini gerçekten görmemişti. Bir tanesi kayarken tek bir dilek tutmamıştı, yıldızların altına uzanıp sevdiği birine sarılmamıştı. Saydıklarının hepsi onun olsa ne yazardı ki? Kilitli bir çekmeceye atılacak kağıtlara not tutmaktan başka ne işe yarardı? Sahi, o sahip olduğu yıldızlar için ne yapmıştı? *"İş adamı ağzını açtı ama söyleyecek bir laf bulamadı."*

Elif Yemenici

Merve Özdolap

SOKAK FENERİ VE BEKÇİNİN GEZEGENİ

Kurallar, yasalar, yönetmelikler düzeni oturtmak ve devam ettirmek için gerekli olabilir. Belli koşullarda nizami bir sistem kurmak için oluşturulmuş bu kuralların en büyük problemi, koşullar değişse de aynı kalmaları yahut yeni koşullara uygun olarak değiştirilmelerinin gecikmesidir. Sistemin içindekiler de alışık oldukları düzeni oluşturduklarına inandıkları kuralları, sorgulamadan kabul etmeye ve uygulamaya yatkındırlar. Bazen bu kurallar, zamana veya şartlara yenik düşerek işlevlerini kaybederler. Sorgulamamaya alışmış zihinlerse düşünmeden uygulamaya devam eder.

"Yönetmelik yönetmeliktir."

Nedenlerini sorgulamadan veya anlamsız bularak uyduğumuz kurallarla çevriliyiz. Belki de Küçük Prens'ten öğrenmemiz gereken en önemli şey budur: Bir şeyi anlayana ve anlamlandırana kadar sorular sormaktan vazgeçmemek. Sokak fenerini yakıp söndürme yönetmeliğine sadık kalarak yaşayan bekçi yıllar geçtikçe hızlanan gezegeni yüzünden milyonlarca gün batımını kaçırıyordu. Siz yönetmeliklerin, gün batımlarını kaçırmanıza sebep olmalarına izin vermeyin.

Elif Yemenici

Merve Özdolap

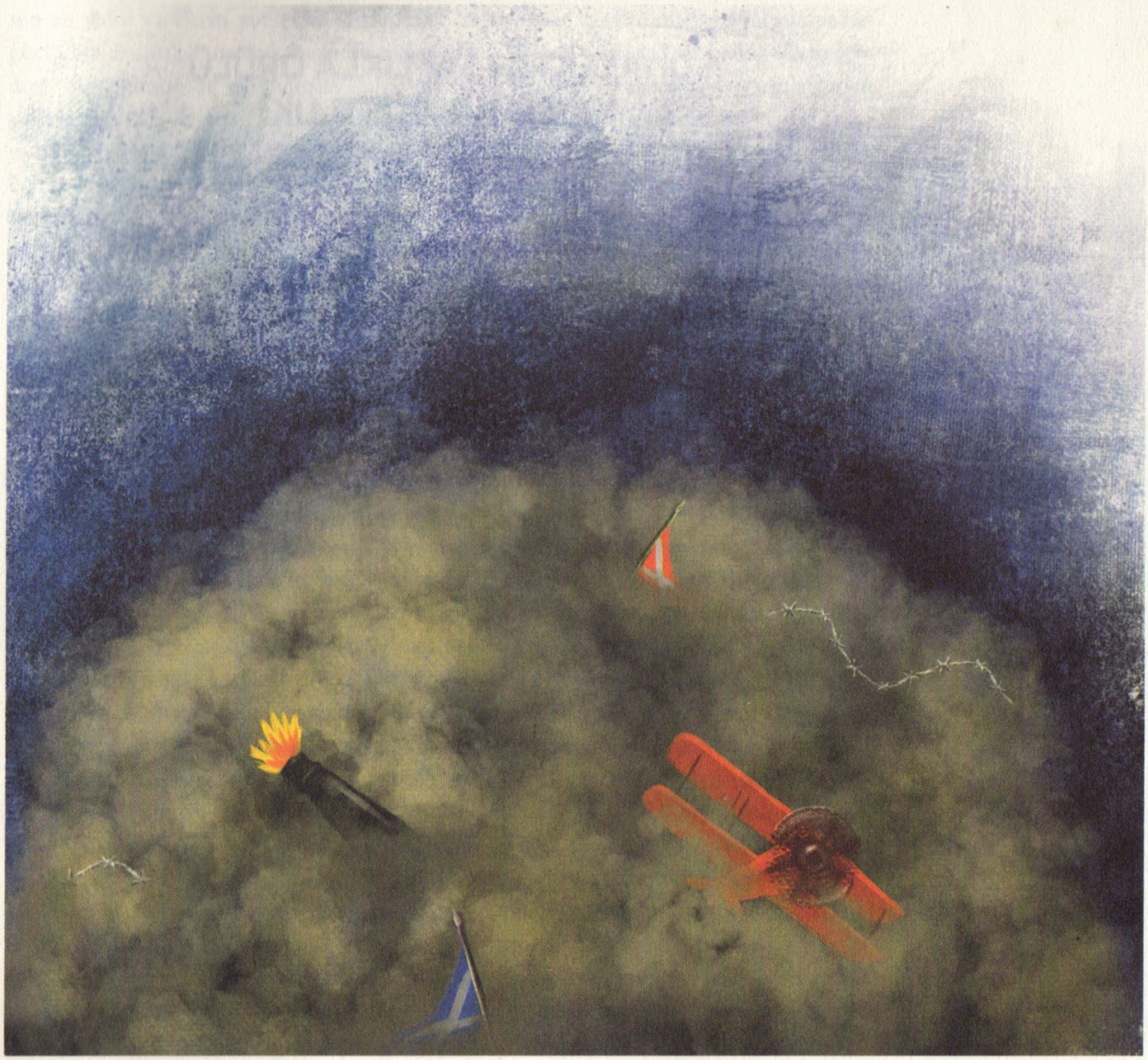
COĞRAFYACININ GEZEGENİ

"Ama kâşifim dememiştim."

Keşfetme güdüsü ve merak insanın doğasında vardır ve insanlığın gelişimindeki önemli motivasyonlardan biridir. Ellerindeki imkânlarını kullanarak insanlar her çağda keşfetmeye ve üretmeye yönelmiş, ihtiyaçlarını gidermenin yanında meraklarının peşinden de gitmişlerdir. Ancak öyle bir an gelir ki, meraklı bir gezginin sorusuyla en yakınımızdakileri, mesela içine doğduğumuz, içinde yaşadığımız şehrin tarihi yerlerini, sokaklarını, doğasını bile yeterince bilmediğimizi fark ederiz. Belki bunlarla ilgili çok okumuş, araştırmışızdır ama gidip görmek, yaşamak, deneyimlemek çok farklı olacaktır. Üstelik en büyük hayalimiz dünyayı gezmek olmuştur hep.

Bu gezegendeki coğrafyacı da kendi gezegeninden bihaberken başka gezegenlerden gelen kâşiflerin gözlemlerini dinleyip onlardan istediği kanıtlarla kendince araştırmasını yürütür. Kendi gezegenini keşfetmeye zamanı olmamıştır bile.

Bir gülün "geçiciliği" gibi, yaşamın da geçici olduğunu hatırlatmalıyız belki kendimize, sık sık. Belki o zaman yaşamımızı keşfetmenin kıymetini anlarız.

Elif Yemenici

Merve Özdolap

DÜNYA

Küçük Prens'in son durağı Dünya'ydı ve ilk indiği yer bir çöldü. Önce bir yılana rastladı, sonra bir çiçeğe, sonra da ona yalnızlığını hatırlatan yüksek bir dağa. Bir gül bahçesine denk geldiğinde gülünün eşsizliğini sorguladı, ta ki tilkiyle konuşana kadar. Gülünü eşsiz yapan ona harcadığı emekti, şimdi anlamıştı. Gülünü korumuş, kollamış, sevmiş, sulamış, ona zaman harcamıştı. Bu yüzden eşsizdi işte, tilki haklıydı.

Uçağı kaza yapmış olan pilot da çölde tanıştı Küçük Prens'le. Bu küçük, hiçbir zaman unutmayacağı en iyi dostu olarak kalacaktı hafızasında. Hayatının değişeceğini, artık yıldızlara gülerek bakacağını bilmiyordu henüz. Bir koyun çizdi ona, gülü yemesin diye de koyunun boynuna bir tasma. Küçük Prens artık onun eşsiziydi. Veda vakti geldiğinde "eski bir deniz kabuğu gibi kalıbı"nı arkada bırakarak gitti küçük dostu. Siz de pilotla birlikte bakın yıldızlara bazı gecelerde ve şunu sorun: *"Koyun çiçeği yedi mi, yemedi mi? Bakın nasıl her şey değişecek..."*

"Ne tuhaf bir gezegen! Her yer kuru, her yer sivri, her yer sert ve acımasız."

“Evcilleştirdiğin
şeyden her zaman
sen sorumlusun.”
Küçük Prens
EREN
CANER
ÖDCAT

“Hayat bir düştür.
Uyanmak bizi öldürür.”

Virginia Woolf

Erçin Işık

DİYALEKTİĞİ SAFLIKLA ÖRÜLÜ KADİM BİR DOSTLUK: LEON WERTH'E YAKINDAN BAKMAK

Antoine de Saint-Exupéry, *Küçük Prens*'in ön sözünde, çocuklardan özür dileyerek kitabını en yakın dostu Léon Werth'e ithaf eder. Yetişkinlerin dünyasından kaçınan bir yazar olan Antoine de Saint-Exupéry, kitabını bir yetişkine ithaf etmenin çocuklar üzerinde yaratabileceği hayal kırıklığını daha başta ön sözüyle önlemek ister. Léon Werth için:

"Bu kitabı, koskoca bir adama adadığım için küçüklerden beni bağışlamalarını dilerim. Ama önemli bir özürüm var: Şimdiye kadar bu adamdan daha iyi bir başka dostum olmadı. İkinci özürüm de şu: Bu adam, her şeyi değerlendirebilir. Çocuklar için yazılmış kitapları bile. Sonra üçüncü bir özürüm daha var: Bu adam Fransa'da oturuyor şimdi, aç, üstelik açıkta. Avutulmak ister. Bütün bu sayıp döktüğüm özürler yetmezse ben de kitabımı onun bir zamanki çocukluğuna adarım tabii. Bütün koca adamlar bir zamanlar çocuktular (gerçi aralarında bunu hatırlayanlara az rastlanır ya.) İşte gerekli değişikliği yapıyorum:

Çocukluk günlerindeki Léon Werth için"

Her ne kadar Antoine de Saint-Exupéry ve Léon Werth, yetişkin insanlar olsa da yaşamı merakla ele alış biçimleri ve merkezlerinde bulunan hassas hümanizmaları, onların yetişkin kategorisi içinde yalnızca rakamsal olarak bulunmalarını sağlıyor. Dostluk ve dayanışmanın çok önemli olduğu Antoine de Saint-Exupéry ve Léon Werth'in dostluğu, 1931 yılında tanışmalarından itibaren oldukça güçlü bir bağ ile devam etti. Yalnızca bir dost değil aynı zamanda ustası olarak da kabul ettiği Léon Werth ile katmanlanarak gelişen ilişkileri 14 yıl boyunca sürdü. Aralarında 22 yaş olmasına karşın dostluklarının ne kadar köklü ve derin olduğunu hissettiğimiz Antoine de Saint-Exupéry ve Léon Werth, İkinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkilerini farklı biçimlerde dışa vuran sayısız yazar ve düşünür gibi kendi endişelerini, kendi ifade biçimlerinde dile getirdiler. Her iki yazar da savaşın getirisi moderniteye karşı insan, toplum, savaş, varoluş, ahlak ve erdem gibi konular üzerinde gerek sohbetlerinde gerekse çalışmalarında sıkça durarak düşüncelerini aktarmaya çalıştı.

Peki Antoine de Saint-Exupéry'nin yanında kendini olduğu gibi, emniyette ve mutlu hissettiği, her şeyini anlatabildiği ve pek kıymetli tek dostu olarak tanımladığı Léon Werth kimdir? Gazeteci, sanat eleştirmeni, denemeci ve yazar olan Léon Werth, 1878'de Fransa'nın doğusunda yer alan, dağlık Vosges bölgesindeki Remiremont'ta, Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Paris'in prestijli okulu Lycée Henri-IV'te ödüllü bir öğrenciydi ancak çeşitli dergilerde sanat eleştirmeni ve köşe yazarı olmak için öğrenimini bıraktı. Birinci Dünya Savaşı sırasında, savaş karşıtı olmasına rağmen cepheye gitti ve Fransız ordusunda radyo operatörü olarak hizmet verdi. Savaşın ilk fiziksel tahribatı olarak akciğer enfeksiyonu teşhisiyle tedavi olmaya başladı. 1919'da yayımlandığında skandala yol açan *Clavel soldat* (Asker Clavel) kitabı, savaş karşıtı edebiyatı arasında oldukça önemli bir konuma erişti. 1920'lerde ve 30'larda ise Fransız sömürge imparatorluğunu, odağı kaymakta olan Sovyetler Birliği'ni ve hızla büyüyen Nazi hareketini eleştiren kitaplar ve makaleler yazdı.

İşte bu yıllarda, *Küçük Prens*'i yıllar sonra kendisine adayacak olan Antoine de Saint-Exupéry'nin yakın arkadaşı oldu. Her ikisi tanışmalarının ardından birbirileri-

nin en yalın ve derin yönlerini keşfederek birbirlerine taraf olmadan, yargılamadan güçlü bir dostluk kurmaya başladılar. Antoine de Saint-Exupéry ve Léon Werth için dost, düştüğünde de kalktığında da daima desteklenmesi, anlayışla ve yargılamadan yaklaşılması ve de sessizliğinde yatan gerçek manayı keşfedebileceğimiz kişiler anlamına geliyordu. Onlar için iki insanın, pratik yaşamın çıkmazlarını, varoluş mücadelesini ve hayatın gizli gerçeklerini birlikte kavrayabilmesi ancak dürüst bir yol arkadaşlığı ile sağlanabilirdi. Dolayısıyla mülk, din, cinsiyet gibi veya kişiyi anlamsız çatışmalara itecek olan tüm dünyevi dayatmalara karşı bir duruşla hayatı ele aldılar ve bu dayanışmanın ürünlerini de yapıtlarında ortaya koymaya çalıştılar. Exupéry, Léon Werth'in Paris dışında yer alan Saint-Maurice-de-Rémens'a yakın bir köydeki kır evine sıklıkla uğrar, burada dostluğu, sohbeti ve huzuru bulurdu. Buraya ulaşımını da daima özel uçağıyla gerçekleştirir, Ambérieu-en-Bugey pistine indikten sonra arkadaşı ile kucaklaşır ve bölgede ailesinden kalan eski Bugatti otomobille geziye çıkarlardı. Ayrı kaldıkları zamanlarda ise mutlaka mektuplaşıp olan bitenden, hissettiklerinden yahut düşündüklerinden birbirlerini haberdar ederlerdi.

Ancak İkinci Dünya Savaşı başlamıştı. Her iki arkadaş için yolların ayrılma vaktiydi. Aynı zamanda pilot olan Antoine de Saint-Exupéry, yeniden Hava Kuvvetleri mensubu olarak orduya alındı. Fransız hükümeti savaşmayı reddeden Antoine de Saint-Exupéry'i (çünkü yalnızca uçmak ve göklerde olmak için pilot olmuştu) Amerika'ya gönderdi. Nazilerin Fransa'yı işgali ise Yahudi kimliğine sahip Léon Werth için oldukça zor bir durum yaratmıştı. Werth ve eşi Suzanne, Nazilerin saldırılarından korunmak için İsviçre'deki Jura dağlarında bir köy olan Saint-Amour'a kaçmak zorunda kaldı. Bu kaçışı aktardığı *33 Jours* (33 Gün) adlı kitabı ise 50 yıl sonra gün yüzüne çıkıp 1992 yılında basılacak ancak Léon Werth buna tanık olamayacaktı. Savaşmayı reddeden Antoine de Saint-Exupéry ise bu sırada Amerika'da posta servislerinde, keşif uçuşlarında, herkesin uçmaya korktuğu okyanusun üzerinde geziniyordu. İşte *Küçük Prens*, yazarın tüm bu deneyimleri yaşadığı Amerika yıllarında doğdu. Uzak kaldığı hayallerinin, ölen arkadaşlarının, sendeleyen uçağının kitabı oldu. Antoine de Saint-Exupéry, 1940 yılında *Lettre â un Otage* (Bir Rehineye Mektup) ve *Küçük Prens*'i aynı anda kaleme almaya başlamıştı. *Lettre â un Otage*'ı, Léon Werth'in savaş üzerine yazdığı *33 Jours* adlı kitabına önsöz olarak yazmayı planlamıştı ancak savaşın getirdiği iletişimsizlik sebebiyle küçük bir kitapçık olarak yayımlamak durumunda kaldı. Léon Werth, doğal olarak dostunun bir şeyler yazdığından haberdardı ancak 1943 yılında yayımladığı *Küçük Prens* ve yukarıda alıntılanan ön söz eline, Saint Exupéry'nin ölümünden birkaç ay sonra, yazarın Fransa'daki yayıncısı Gallimard'ın bir jesti sonucu ulaşabildi. Antoine de Saint-Exupéry'nin eşi Consuelo, kitabın kendisine ithaf edilmemesi üzerine büyük bir şok geçirdi. Antoine de Saint-Exupéry, ardından bir mektupta eşine kitapta geçen gülün kendisi olduğunu söyleyerek gönlünü aldı. Böylece Saint Exupéry'nin, çocukların hassasiyetini ve saflığını büyüdükçe kaybettiklerini, savaşın yıkıcı etkilerinden kurtulabilmenin sevgiyle, yalınlıkla ve dürüstlükle çözülebileceğini ve bunların ancak çocuk bakış açısında ve dünyasında yer aldığını aktardığı *Küçük Prens*'i, bu konular üzerine yoğun fikir birliği içinde olduğu yakın dostu Léon Werth'e ithaf etmesi kabul edilebilir ve anlaşılır oldu.

Antoine de Saint-Exupéry'nin, 31 Temmuz 1944'te çıktığı keşif uçuşu sırasında uçağı düşürüldü ve kendisinden haber alınamadı. İkinci Dünya Savaşı 1945 yılında bitti ve barış sağlandı. Ancak Léon Werth'in dostu artık yok olmuştu ve barış ile Antoine de Saint-Exupéry hakkında şu cümleyi kurdu:

"Antoine'nin görmediği bir barış, barış değildir."

"Bu kitabı,
koskoca bir adama
adadığım için
küçüklerden
beni bağışlamalarını
dilerim.
Ama önemli bir
özürüm var:
Şimdiye kadar
bu adamdan
daha iyi
bir başka dostum
olmadı."

Antoine de Saint-Exupéry

Zülal Öztürk